

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ**

ΜΑΡΙΝΑΚΗ ΑΣΗΜΕΝΙΑ

A.M. 6830

**ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής: Δρ. ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

**ΗΡΑΚΛΕΙΟ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2008**

Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Εισαγωγή	5
Κεφάλαιο 1: Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	6
1.1 Σύντομη ιστορική αναφορά	6
1.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (E.C.R.I.).....	6
1.2.1 Περίληπτικά το πρόγραμμα δράσης της E. C. R. I.	7
1.2.1.1 Κράτος προς κράτος προσέγγιση	7
1.2.1.2 Ο ρόλος της ECRI	8
1.2.1.3 Σχέσεις με την κοινωνία των πολιτών	9
1.2.2 Ο αγώνας κατά του ρατσισμού από την ECRI	10
1.3 Οι συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης	12
1.3.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	14
1.3.2 Τα δικαιώματα των παράνομων αλλοδαπών	15
Κεφάλαιο 2 : Η καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	17
2.1 Η έκθεση Ευρυγένη	17
2.2 Η έκθεση Ford	17
2.3 Η συνθήκη Amsterdam	17
2.3.1 Ανάλυση της Συνθήκης	18
2.3.2 Ανάλυση του Άρθρου 13.....	20
2.4 Η επιτροπή Kahn	21
2.5 Οι στρογγυλές τράπεζες	21
2.6 Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Φαινομένου του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (E.U.M.C.)	21
2.7 Η σύνοδος κορυφής του Tampere	22
2.8 Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών για το Ρατσισμό και την ξενοφοβία (R.A.X.E.N.)	23
2.9 Οι Ευρωπαϊκές χώρες και οι σχέσεις τους με τις διακρίσεις	23

2.10 Οι οδηγίες της Ε. Ε.	24
2.10.1 Κοινή Δράση 96/443	24
2.10.2 Η Οδηγία 2000/43/Ε.Ε.	25
2.10.3 Η Οδηγία 2000/78/Ε.Ε.	31
2.11 Το Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης 2001-2006	31
2.12 Η πράσινη βίβλος της ισότητας	33
Κεφάλαιο 3 : Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο Διεθνές Δίκαιο	35
3.1 Η διακήρυξη της UNESCO	35
3.2 Τα δικαιώματα των μεταναστών κατά το διεθνές δίκαιο	35
3.3 Η νομοθεσία κατά των διακρίσεων	36
3.3.1 Οι Συμβάσεις των ΗΕ και της ΔΟΕ	36
3.3.2 Η σύμβαση της Γενεύης του 1951 για την προστασία των προσφύγων	37
Κεφάλαιο 4 : Ο ρόλος της παιδείας	40
4.1 Η προσφορά των εκπαιδευτικών συστημάτων στη βελτίωση των γνώσεων που αφορούν την πολιτισμική ποικιλομορφία	40
4.2 Ο ρόλος των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στην καταπολέμηση του φαινομένου των ρατσιστικών και ξενόφοβων στάσεων ..	40
4.3 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών	41
4.4 Τι μπορούν να πράξουν τα κράτη – μέλη	42
4.5 Τι πρέπει να κάνει η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη – μέλη	42
Κεφάλαιο 5 : Ο Ρόλος των ΜΜΕ.....	44
5.1 Γενικά	44
5.2 Η συμβολή των ΜΜΕ στην καταπολέμηση του φαινομένου.....	44
5.3 Δράσεις και Πολιτικές προάσπισης των δικαιωμάτων των Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων στα ΜΜΕ	46
5.4 Διακρατική Εκπαίδευση	47
5.5 Ανάπτυξη και λειτουργία ενός Multimedia Network.....	47
5.6 Καμπάνιες Ευαισθητοποίησης	47
5.7 Έρευνα σε κοινοτικά Media Centres	50

5.8 Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των διαμορφωτών της, καθώς και κοινωνικών εταίρων και φορέων στο ζήτημα της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.....	48
Κεφάλαιο 6 : Ο ρόλος των ΜΚΟ στην καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.	50
6.1 Τι είναι και ποια καθήκοντα έχουν οι ΜΚΟ.....	50
6.2 Ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου.....	50
Επίλογος	52
Βιβλιογραφία	53

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διακρίσεις μεταξύ ανθρώπων που βασίζονται στη φυλή, το χρώμα ή την εθνική καταγωγή, είναι προσβολή προς την αξιοπρέπεια του ανθρώπου. Αποτελούν πράξεις καταδικαστέες και συνάμα αποτελούν εμπόδιο στην ανάπτυξη φιλικών και ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των Εθνών και γεγονός που μπορεί να διαταράξει την ειρήνη και την ασφάλεια των λαών. Πρέπει, λοιπόν, όλοι να καταδικάσουμε τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και όλες τις άλλες μορφές διακρίσεων. Μόνο τότε, μπορούμε να βάλουμε και εμείς το λιθαράκι μας στην πραγματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών του ανθρώπου. Μόνο τότε μπορούμε να προχωρήσουμε μπροστά.

Η εργασία αυτή έχει σαν στόχο την συλλογή στοιχείων και την δημοσιοποίηση τους, για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Η εργασία περιλαμβάνει 6 κεφάλαια :

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επισημαίνεται η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο Διεθνές Δίκαιο.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος της παιδείας στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο σημειώνεται ο ρόλος των Μ.Μ.Ε στην καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, και τέλος

στο έκτο κεφάλαιο τονίζεται ο ρόλος των Μ.Κ.Ο. για την καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

1.1 Σύντομη ιστορική αναφορά

Στην Ευρώπη η δράση για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας γίνεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Πρόκειται για ευρωπαϊκό οργανισμό που καταπολεμά τα αυταρχικά καθεστώτα, τον ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Δρά σε πολλαπλά επίπεδα, τόσο μέσω των οργάνων του, που είναι η Κοινοβουλευτική Συνέλευση, και η Επιτροπή Υπουργών, όσο και μέσα από τον μηχανισμό προάσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου που εγκαθιδρύει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ).

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση διασφαλίζει στο άρθρο 14 την απόλαυση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών, χωρίς διάκριση λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, καταγωγής, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, συμμετοχής σε εθνική μειονότητα, ιδιοκτησίας, γέννησης ή άλλων χαρακτηριστικών.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (E.C.R.I.)

Το Μάρτιο του 1994 το Συμβούλιο της Ευρώπης ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας (E.C.R.I.) προκειμένου να υιοθετηθεί ένα σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, και ανέλαβε την διοργάνωση Ευρωπαϊκής εκστρατείας για την νεολαία κατά του Ρατσισμού, της Ξενοφοβίας, του Αντισημιτισμού και της Μισαλλοδοξίας.

Ταυτόχρονα, εγκαινίασε την «χώρας προς χώρα» προσέγγιση των σχετικών με το ρατσισμό νομοθεσιών και πολιτικών των κρατών – μελών του, με σκοπό την διατύπωση συστάσεων για αναθεώρηση και βελτίωση αυτών, όπου απαιτείται. Αυτό είναι που καθιστά την E. C. R. I. ως όργανο προώθησης πολιτικού διαλόγου με ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις αλλά και θέσπισης μέτρων προαγωγής κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη και την Ανακοίνωση της Επιτροπής κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, στα πλαίσια καταπολέμησης των προαναφερθέντων φαινομένων, εντάσσει την επεξεργασία από τα κράτη – μέλη, εθνικής στρατηγικής, με βάση ιδιαίτερες πρακτικές και εμπειρίες όπως και την ενίσχυση της συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τον ρατσισμό και την ξενοφοβία.

1.2.1 Περληηπηκά το πρόγραμμα δράσης της E. C. R. I.

Το πρόγραμμα δραστηριοτήτων της ECRl όπως έχει διαμορφωθεί μετά την πρώτη πενταετία λειτουργίας της, περιλαμβάνει τρεις πτυχές: την κράτος προς κράτος προσέγγιση, την εργασία πάνω σε γενικά θέματα και τις δραστηριότητες τις σχετικές με την κοινωνία των πολιτών.

1.2.1.1 Κράτος προς κράτος προσέγγιση

Σε αυτή την προσέγγιση η ECRl,εξετάζει προσεκτικά την επικρατούσα κατάσταση στα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης την αναλύει και έπειτα διατυπώνει συστάσεις και προτάσεις , αναφορικά με το πώς τα προβλήματα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Οι εκθέσεις της ECRl έχουν μορφή «σχεδίου»¹ στα ενδιαφερόμενα Κράτη-Μέλη, έπειτα αρχίζει η διαδικασία εμπιστευτικού διαλόγου με τις αρμόδιες αρχές των Κρατών αυτών. Υπάρχει συνεχής επανεξέταση του περιεχομένου της έκθεσης σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του διαλόγου. Ύστερα, η έκθεση αποκτά την τελική μορφή της και παραδίνεται στις Κυβερνήσεις των Κρατών με τη διαμεσολάβηση της Επιτροπής των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η έκθεση δημοσιοποιείται δύο μήνες μετά τη διαβίβαση της, εφόσον η Κυβέρνηση του ενδιαφερόμενου Κράτους δεν εκφράσει αντίθετη βούληση.

Το 1998 η ECRl ολοκλήρωσε τον πρώτο γύρο των Κράτος προς Κράτος εκθέσεων για όλα τα Κράτη-Μέλη. Τον Ιανουάριο του 1999 άρχισε το δεύτερο στάδιο της Κράτος προς Κράτος προσέγγισης, όπου διήρκησε τέσσερα χρόνια και κάλυψε το σύνολο των Κρατών-Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με σκοπό την παραγωγή περίπου δέκα ξεχωριστών εκθέσεων ετησίως. Το επόμενο στάδιο συνδυάζει τις εκθέσεις με την καταγραφή των προτάσεων, που περιλαμβάνονται στις πρώτες εκθέσεις της ECRl για κάθε Κράτος, την ενημέρωση των πληροφοριών που υπάρχουν στις αρχικές εκθέσεις και την ανάλυση θεμάτων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για τις χώρες που αφορούν.

Μόνο έτσι μπορεί να δημιουργηθεί μία λεπτομερειακή και αναλυτική εικόνα της κατάστασης αναφορικά με το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία σε κάθε Χώρα, ακολουθεί

¹ Π. Νάσκου – Περράκη “η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη. εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα 2000 σελ. 104

μια επίσκεψη των αρμόδιων εισηγητών-μελών της Επιτροπής ύστερα συντάσσεται το σχέδιο κάθε νέας έκθεσης.

Η δημοσιοποίηση των εκθέσεων της ECRI για κάθε Κράτος χωριστά αποτελεί σημαντικό στάδιο για την ανάπτυξη ενός συνεχιζόμενου και παραγωγικού διαλόγου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρχών των Κρατών- Μελών. Αυτό έχει σαν σκοπό να βρεθούν λύσεις στα προβλήματα του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, που αντιμετωπίζουν τα Κράτη. Αναγκαία είναι και η συνεισφορά των μη κυβερνητικών οργανώσεων και τυχόν άλλων σωματίων ή ανεξάρτητων οργανώσεων, που δραστηριοποιούνται σ' αυτό το χώρο και με αυτό το αντικείμενο δράσης , είναι ένα ευπρόσδεκτο μέρος αυτής της διαδικασίας και στοχεύει στη διασφάλιση της συνεισφοράς της ECRI να είναι όσο πιο εποικοδομητική και χρήσιμη γίνεται.

1.2.1.2 Ο ρόλος της ECRI

Η ECRI εργάζεται πάνω σε μια σειρά συστάσεων γενικής πολιτικής, απευθυνόμενων στις κυβερνήσεις όλων των Κρατών-Μελών. Οι συστάσεις αυτές παρέχουν τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές ώστε να δημιουργηθούν και να υπάρξουν «αναλυτικές εθνικές πολιτικές»².

Με την πρώτη σύσταση γενικής πολιτικής της ECRI καλύπτεται ένα ευρύ φάσμα μέτρων και εκφράζεται η βασική προσέγγιση που η Επιτροπή θέτει ως θεμέλιο για την καταπολέμηση του ρατσισμού.

Με την δεύτερη σύσταση γενικής πολιτικής της ECRI εστιάζεται ο ρόλος ειδικευμένων σωματίων σε εθνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα εθνικές επιτροπές ή ο θεσμός του Ombudsman για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

Με την τρίτη σύσταση γενικής πολιτικής γίνεται αναφορά στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας ως προς τους τσιγγάνους .

Με την τέταρτη σύσταση γενικής πολιτικής έχει σαν στόχο την προώθηση εθνικών ερευνών με αντικείμενο την εμπειρία και την αντίληψη των διακρίσεων του ρατσισμού από την “οπτική γωνία των πιθανών θυμάτων”³.

² Π. Νάσκου – Περράκη “η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη. εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα 2000 σελ. 105

³ Ν. Φραγκάκης “Καταπολέμηση ρατσισμού στην Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας” εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα 2000, σελ. 106

Με την πέμπτη σύσταση γενικής πολιτικής γίνεται αναφορά στην καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων έναντι των Μουσουλμάνων.

Έχουν γίνει διάφορες δραστηριότητες που περιλαμβάνουν το χώρο και το ρόλο της εκπαίδευσης στην καταπολέμηση του ρατσισμού και το πρόβλημα της διάδοσης ρατσιστικών μηνυμάτων μέσω του INTERNET.

Η ECRI σκοπεύει να αναπτύξει μία στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η συνεργασία ήταν ένα από τα συμπεράσματα της πρώτης κοινής συνάντησης τον Ιούνιο 1999 μεταξύ των προεδρείων των δύο οργάνων στο Παρίσι.

1.2.1.3 Σχέσεις με την κοινωνία των πολιτών

Η επιτροπή έχει άλλο ένα τομέα δράσης, την ανάπτυξη σχέσεων με τους πολίτες καθώς και την συνεργασία της με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις. Αυτό είναι σημαντικό καθώς είναι ο μόνος τρόπος ώστε να υπάρξει πραγματικά μία θετική επίδραση ώστε να συντελέσουν πραγματικά στην αλλαγή της ζωής των θυμάτων του ρατσισμού και των διακρίσεων.

Προκειμένου να αναπτυχθούν οι σχέσεις με την κοινωνία των πολιτών και της επιτροπής γίνονται μεταξύ άλλων και τα εξής :

Χρήση ενός site στο internet με τίτλο “καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας” η ιστοσελίδα είναι η ακόλουθη : www.ecri.coe.int .

Παραγωγή πληροφοριακού δελτίου που αποστέλλεται σε πολλές διευθύνσεις.

Διάφορα συνέδρια και συναντήσεις με σκοπό την συνεργασία με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται με το συγκεκριμένο θέμα.

Συμμετοχή σε διάφορες εκδηλώσεις που κάνουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Χρήση των Μ.Μ.Ε. για την διάδοση στους πολίτες της δράσης των Μ.Κ.Ο. και της ECRI.

1.2.2 Ο αγώνας κατά του ρατσισμού από την ECRI

Από το 1997 η ECRI συντάσσει Ετήσια Έκθεση για τη δράση της, την υποβάλλει στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης και την δημοσιεύει.

Στην Ετήσια Έκθεση της επιτροπής για το επόμενο έτος ,(1998), που δημοσιεύθηκε την άνοιξη του 1999 περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κύριες τάσεις :

Από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τις δραστηριότητες της, η ECRI είναι

τώρα σε θέση να φωτίσει μερικές από τις κυριότερες τάσεις, οι οποίες διαμορφώνουν το υπόβαθρο για την εργασία και τις μελλοντικές πρωτοβουλίες της. Οι τάσεις ποικίλλουν από χώρα σε χώρα, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την έκταση τους. Η ECRI θεωρεί ότι οι γενικές αρνητικές τάσεις έχουν επαρκώς επεκταθεί ώστε να δικαιολογήσουν την ιδιαίτερη αναφορά τους.

Το γνώρισμα της Ευρωπαϊκής απογραφής είναι η εμμονή στις διακρίσεις σε διάφορα επίπεδα (απασχόληση, στέγαση, παροχή υπηρεσιών, απόκτηση ιθαγένειας κ.λ.π.) αναφορικά με τα μέλη των μειονοτικών ομάδων. Η κατάσταση γίνεται δυσχερής, λόγω έλλειψης αποτελεσματικών προβλέψεων κατά των διακρίσεων στα περισσότερα Κράτη-Μέλη.

Υπάρχουν σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες νομοθετικές ρυθμίσεις που μπορεί κανείς να κριτικάρει γιατί προβαίνουν σε διακρίσεις έναντι συγκεκριμένων κατηγοριών ανθρώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, την εθνικότητα, την εθνότητα, τη θρησκεία κ.λ.π. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι καθημερινές διακρίσεις προέρχονται περισσότερο από πρακτικές από την πλευρά τόσο του κράτους όσο και ατόμων. Αυτό συνδέεται στενά με μια μη ικανοποιητική εφαρμογή των υπαρχουσών αντιρατσιστικών διατάξεων - ένα επαναλαμβανόμενο χαρακτηριστικό στις εκθέσεις της Επιτροπής για την κατάσταση που επικρατεί στην κάθε χώρα.

Η συνεχώς αυξανόμενη εχθρότητα σε βάρος μεταναστών, προσφύγων και ατόμων που αναζητούν άσυλο προβάλλεται όλο και περισσότερο από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και από ορισμένους πολιτικούς. Αντανακλάται, στην περιοριστική νομοθεσία και σε μέτρα που δεν εγγυώνται πάντα το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η υιοθέτηση αυτών των μέτρων ευνοείται, σε γενικές γραμμές, από το γεγονός ότι δημοκρατικές πολιτικές παρατάξεις, φοβούνται μη χάσουν την εκλογική υποστήριξη μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, τα οποία υποτίθεται ότι είναι εχθρικά απέναντι στους αλλοδαπούς, απομακρύνονται συνεχώς από την ιδέα μιας κοινωνίας βασισμένης στις αρχές της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης.

Άλλο θέμα ανησυχίας είναι η αύξηση των διακηρύξεων ρατσιστικής ή εθνοτικής βίας και πρόκλησης σε φυλετική ή εθνοτική μισαλλοδοξία.

Η ραγδαία ανάπτυξη εξτρεμιστικών ακροδεξιών οργανώσεων στην Ευρώπη είναι μία τάση που παίζει θεμελιώδη ρόλο στην εξάπλωση των φαινομένων εχθρότητας και βίας.

Η συνεχιζόμενη παρουσία ρατσισμού και προκαταλήψεων στους κρατικούς θεσμούς (στο δικαστικό σύστημα, στην αστυνομία, στα σχολεία κ.λ.π.) συνοδεύεται

από μια αποτυχία εκ μέρους των κυβερνήσεων να δώσουν στα θέματα του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας την αναγκαία προτεραιότητα και επαρκείς λύσεις. Η έλλειψη σωστής απάντησης σε τέτοια φαινόμενα αντανakλάται στην απουσία σταθερότητας στις πρακτικές που ακολουθούν τα Κράτη σε θέματα συνδεδεμένα με το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία.

Υπάρχει μία αύξηση του αριθμού καταγγελιών για ρατσιστική συμπεριφορά ατόμων που έχουν επιφορτιστεί με την εφαρμογή του νόμου. Εδώ ανήκει το προσωπικό ελέγχου των συνόρων, καθώς επίσης και αξιωματούχοι της αστυνομίας. Τα τελευταία χρόνια έχουμε γίνει μάρτυρες συγκριτικά περισσότερων βίαιων επεισοδίων, που μερικές φορές κατέληξαν στο θάνατο, στον τομέα αρμοδιότητας των παραπάνω προσώπων.

Η συγκεκριμένη ιδέα τού ρατσισμού σαν θεωρίας στηριζόμενης στην ούτως καλούμενη «υπεροχή» μιας φυλετικής ή εθνικής ομάδας πάνω σε μια άλλη, δεν έχει εξαφανιστεί. Τα τελευταία χρόνια, έχει παρατηρηθεί μια τάση προς ένα άλλο είδος θεωρίας και ο σύγχρονος ρατσισμός στις κοινωνίες μας φαίνεται διαρκώς να παίρνει τη μορφή απόψεων που εκφράζονται τόσο από δημόσιους φορείς όσο και από άτομα σχετικά με υποτιθέμενες ανυπέρβλητες πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των ομάδων. Αυτή η αλλαγή πιθανότατα είναι το αποτέλεσμα της ανάγκης που αισθάνθηκαν ορισμένοι να κάνουν το ρατσισμό περισσότερο «αποδεκτό»⁴ και λιγότερο ασύμβατο με την ιδέα μιας κοινωνίας στηριζόμενης σε δημοκρατικές αξίες. Η θρησκευτική μισαλλοδοξία φαίνεται να είναι σε έξαρση. Προκαταλήψεις σε βάρος των Μουσουλμανικών κοινοτήτων (Ισλαμοφοβία) είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές και εκφράζονται σε διάφορα επίπεδα (βιαιότητες, απειλητική συμπεριφορά, διακρίσεις, γενική αρνητική στάση και στερεότυπα).

Πράξεις βίας εναντίον των μελών των Εβραϊκών κοινοτήτων και η διάδοση αντισημιτικού υλικού δεν έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια. Η επανεμφάνιση των ακροδεξιών στην Ευρώπη ενισχύει την εξάπλωση των αντισημιτικών ιδεών.

Οι Ρόμα (τσιγγάνοι) υποφέρουν σ' όλη την Ευρώπη από επίμονες προκαταλήψεις. Αυτό οδηγεί σε διακρίσεις σε βάρος των μελών αυτής της ομάδας σε πολλά επίπεδα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής και στον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι τσιγγάνοι γίνονται συχνά στόχος βίαιων εκδηλώσεων ρατσισμού και μισαλλοδοξίας.

⁴ Ν. Φραγκάκης “Καταπολέμηση ρατσισμού στην Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή επιτροπή κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας” εκδόσεις Σάκκουλα 2000 σελ. 109

Τέλος, ένα ανησυχητικό φαινόμενο, το οποίο πρέπει ν' αναφερθεί, είναι η διαρκώς αυξανόμενη χρήση νέων τεχνολογιών μαζικής επικοινωνίας από ρατσιστές, άτομα ή ομάδες, (ιδιαίτερα η χρήση του INTERNET) για τη διάδοση ρατσιστικών μηνυμάτων.

Η ECRl θεωρεί ότι αυτές οι αρνητικές τάσεις πρέπει να παρακολουθηθούν από κοντά και να ληφθούν περαιτέρω μέτρα σε τοπικό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο για την καταπολέμηση τέτοιων εκδηλώσεων ρατσισμού, ξενοφοβίας, αντισημιτισμού και μισαλλοδοξίας. Σ' αυτή την προοπτική η ECRl καλωσορίζει μερικά ενθαρρυντικά σημάδια ανάληψης δράσης που τα αποτελέσματα της έχουν γίνει αισθητά. Σε πολλές περιπτώσεις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις για την καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων έχουν εισαχθεί, και μια περισσότερο αποτελεσματική εφαρμογή νομοθετικών μέτρων και μέτρων πολιτικής έχει αναζητηθεί. Για παράδειγμα, η καθιέρωση ενός εξειδικευμένου σώματος σε εθνικό επίπεδο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας έχει σταδιακά εισαχθεί ή ενισχυθεί σ' έναν αριθμό Κρατών.

Η ίδια η ECRl δημιουργήθηκε επί τη βάσει μιας πραγματικής πολιτικής θέλησης μεταξύ των Κρατών-Μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης να αναλάβουν σοβαρή δράση κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας. Απ' αυτή τη θέση η ECRl ενθαρρύνει τα Ευρωπαϊκά Κράτη να διασφαλίσουν ότι η δέσμευση τους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο ενισχύεται με σταθερή και συνεχή δράση, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Όπως προαναφέραμε η ECRl προσπαθεί να δημιουργήσει κάποιους όρους ώστε να υπάρξει πληροφόρηση και προς τους αλλοδαπούς που πρόκειται να εργαστούν. Υπάρχουν εργασίες που όταν κάποιος τις αποδεκτεί συνεπάγεται ότι θα έχει και πολλές δύσκολες ή και απάνθρωπες συμπεριφορές, έτσι για παράδειγμα και με την οικιακή δουλειά, και τα εξ αποστάσεως συννοικέσια. Τα προαναφερθέντα αποτελούν ένα σύγχρονο φαινόμενο ρατσισμού γιατί συνήθως προτιμώνται άτομα που δεν έχουν δυνατότητα να απασχοληθούν και λόγω οικονομικής δυσφορίας εργάζονται με πολύ σκληρούς όρους. Παρακάτω θα αναφέρουμε την στάση που εμφανίζει το Συμβούλιο της Ευρώπης για τα προαναφερθέντα.

1.3 Οι συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης

1.3.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) αποτελεί το βασικό κείμενο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο επίπεδο της ευρωπαϊκής ηπείρου. Ούτε όμως αυτή ούτε κάποια άλλη διεθνής συνθήκη εξασφαλίζει ένα γενικό δικαίωμα των αλλοδαπών να εισέλθουν, να κατοικήσουν ή να εγκατασταθούν σε μια ευρωπαϊκή χώρα. Ο Κοινωνικός Χάρτης περιέχει το άρθρο 18, που κατοχυρώνει για τους διακινούμενους εργαζομένους το δικαίωμα να συμμετέχουν στην επαγγελματική ζωή στο έδαφος άλλων συμβαλλόμενων μερών, υπό περιορισμούς για οικονομικούς και κοινωνικούς λόγους. Εντούτοις, το παράρτημα δηλώνει σαφώς ότι η πρόβλεψη αυτή δεν κατοχυρώνει δικαίωμα εισόδου στο εθνικό έδαφος και ισχύει μόνο για τους αλλοδαπούς που βρίσκονται ήδη νομίμως εκεί.

Ωστόσο, η άρνηση εισόδου ή απέλασης μπορεί να αποτελεί προσβολή άλλων δικαιωμάτων, όπως του δικαιώματος στο σεβασμό της οικογενειακής ζωής (άρ. 8 §1 της ΕΣΔΑ) ή παραβίαση της γενικής απαγόρευσης διακρίσεων του άρθρου 14 ή ακόμα και ταπεινωτική μεταχείριση, από την άποψη του άρθρου 3, εάν υπάρχουν ισχυρά στοιχεία ότι ο αλλοδαπός θα μεταφερθεί σε ένα κράτος όπου θα υποβληθεί σε απάνθρωπη μεταχείριση.

Για τους ίδιους λόγους θεωρείται αντίθετη προς την ΕΣΔΑ η εφαρμογή πολιτικής μετανάστευσης ρατσιστικού χαρακτήρα. Έτσι, στην υπόθεση East African Asians η Επιτροπή δέχθηκε ότι διάκριση βασισμένη στη φυλή θα μπορούσε να θεωρηθεί ταπεινωτική μεταχείριση. Έχει θεωρηθεί σύμφωνη με την ΕΣΔΑ προνομιακή μεταχείριση υπηκόων με τους οποίους το Κράτος έχει στενότερους δεσμούς.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό για τα δικαιώματα μεταναστών και αλλοδαπών είναι το 12^ο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η ελευθερία της έκφρασης της γνώμης (άρθρο 14 παρ. 1 Σ, άρθρο 10 Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων Ανθρώπου) και η αρχή της ελεύθερης λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων. Οι αρχές αυτές ουσιαστικά επιβάλλουν σε μία δημοκρατική κοινωνία να αντιπαραθέτει ιδέες στις ιδέες, και λόγο στο λόγο.

Το άρθρο 10 της Ε. Σ. Δ. Α. (Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα), που θεωρείται σήμερα το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, προβλέπει απόλυτη προστασία της ελευθερίας της έκφρασης, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας γνώμης, της λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών, χωρίς την επέμβαση από δημόσια αρχή.

Ωστόσο, η άσκηση αυτού του δικαιώματος υπόκειται σε νόμιμους περιορισμούς, οι οποίοι είναι απαραίτητοι σε μια δημοκρατική κοινωνία για την επίτευξη ορισμένων νομίμων σκοπών (άρθρο 2).

Όσον αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα, ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης (1961, τροπ. 1991, 1996) Κυρώθηκε με το νόμο 1426/84, ενώ ακόμη δεν έχει επικυρωθεί το πρόσθετο πρωτόκολλο του 1988. Αποτελέσει το πρώτο σφαιρικά περιεκτικό διεθνές κείμενο προστασίας κοινωνικών δικαιωμάτων, και μάλιστα προηγείται κατά πέντε χρόνια του Συμφώνου για τα κοινωνικά δικαιώματα του Ο.Η.Ε. που υπογράφηκε το 1966. Αντίθετα πάντως, από την ΕΣΔΑ, ο Χάρτης ισχύει μόνο για τους μετανάστες και διακινούμενους εργαζομένους που είναι υπήκοοι των κρατών – μελών που υπέγραψαν τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη.

Στο πρώτο μέρος του Χάρτη καθορίζονται, σε επίπεδο αρχών, οι σκοποί της κοινωνικής πολιτικής, ενώ στο δεύτερο μέρος αναγνωρίζονται ρητά δικαιώματα και συναφείς υποχρεώσεις των κρατών μελών. Τα τελευταία μπορούν να μην επικυρώσουν το σύνολο του δεύτερου μέρους, έχουν όμως την υποχρέωση να αποδεχθούν τουλάχιστον έξι από τα άρθρα 1, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 19 και 20.

Τα δικαιώματα των αλλοδαπών και μεταναστών κατοχυρώνονται αναλυτικότερα στα άρθρα 18 και 19. Για την προστασία τους, αλλά και για την προστασία των λοιπών δικαιωμάτων, ο Χάρτης (άρθρο 12) υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να παρέχουν την ελάχιστη προστασία κοινωνικής ασφάλειας, τουλάχιστον στα επίπεδα της Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας 102 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, συνδυάζοντας την όμως και με την υποχρέωσή του να βελτιώνουν διαρκώς το επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Όμως, κατά την κρατούσα άποψη, ο Χάρτης καθιερώνει απλώς αντικειμενικές υποχρεώσεις των κρατών και όχι υποκειμενικά δικαιώματα. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι χωρίς νομοθετική εξειδίκευση δεν μπορεί να γίνει επίκληση στις διατάξεις του ενώπιον των δικαστηρίων. Άλλωστε, κατά την κρατούσα άποψη, ο Κοινωνικός Χάρτης δεν εφαρμόζεται σε συγκεκριμένες, ατομικές περιπτώσεις, αν και υποστηρίζεται πειστικά ότι θα μπορούσε να αποτελέσει βάση για τη θεμελίωση ενός υποκειμενικού “δικαιώματος” προνοιακών παροχών, το οποίο μάλιστα να δεσμεύει την κοινωνική διοίκηση.

Ιδιαίτερης σπουδαιότητας είναι και οι εξής συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης:

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των Μεταναστών Εργαζομένων (1977), η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια, η Ευρωπαϊκή Συνθήκη για την Κοινωνική Ασφάλιση (1972) και ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης (1964). Τα δύο τελευταία κείμενα εξασφαλίζουν για τους υπηκόους όλων των συμβαλλόμενων μερών και για τους πρόσφυγες ισότητα μεταχείρισης στην κοινωνική ασφάλεια.

1.3.2 Τα δικαιώματα των παράνομων αλλοδαπών.

Οι παράνομοι αλλοδαποί έχουν περιορισμένα δικαιώματα στις σύγχρονες κοινωνίες. Αυτή η κατάσταση δεν παραμένει αμετάβλητη. Πέραν από το προφανές γεγονός της σχεδόν πλήρους εξομοίωσης ευρωπαίων πολιτών και μεταναστών, είναι διαφανής μία παράλληλη τάση εξίσωσης των δικαιωμάτων πολιτών και αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στη χώρα. Σε μία από τις πλέον εθνοκεντρικές χώρες της Ευρώπης, τη Γαλλία το Συνταγματικό Συμβούλιο ανέτρεψε το 1990 την μέχρι τότε νομολογία του. Με την απόφαση C.C. 89-289 “Κοινωνική ασφάλεια και υγεία” της 22/1/1990 το Δικαστήριο έκρινε ότι φορείς του δικαιώματος στην υγεία είναι και οι ξένοι, ακόμα και εάν βρίσκονται παράνομα στο γαλλικό έδαφος. Κατά το Δικαστήριο, εφόσον το Προοίμιο του Συντάγματος του 1946 εγγυάται την προστασία της υγείας του καθενός, «ο νομοθέτης μπορεί να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή του στους ξένους, υπό τον όρο να σεβασθεί τις διεθνείς δεσμεύσεις της Γαλλίας και τα θεμελιώδη δικαιώματα συνταγματικής ισχύος που αναγνωρίζονται σε όσους διαμένουν στην επικράτεια». Η γενναία τούτη απόφαση βρήκε τη συνέχεια της, σε ότι αφορά την κοινωνική ασφάλιση, στην απόφαση για τον “Έλεγχο της Μετανάστευσης”, C.C. 93-32/C1 της 13-8-93.

Στο εξής, η ισότητα μεταξύ Γάλλων και αλλοδαπών είναι ο κανόνας. Τυχόν δε κατ’εξάιρεση διακρίσεις πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες και να στηρίζονται σε επαρκή λόγο δημόσιου συμφέροντος και σε ειδική αντίθετη συνταγματική διάταξη. Όπως, συμβαίνει π.χ. με την πρόσβαση στη δημόσια διοίκηση, η οποία από το αρ. 6 της Διακήρυξης των δικαιωμάτων του 1789 επιφυλάσσεται αποκλειστικά στους Γάλλους.

Η πλέον, όμως, αντιπροσωπευτική νομολογία προέρχεται από τις ΗΠΑ.

Η χώρα τούτη, αν και δεν είναι κοινωνικό κράτος, έχει βασίσει την κρατική της ιδεολογία εν πολλοίς στον πολυφυλετικό και πολυεθνικό της χαρακτήρα, με την περίφημη εικόνα της ως “melting pot” των φυλετικών διαφορών και των εθνικών αντιθέσεων. Το Supreme Court σε αρκετές περιστάσεις ακύρωσε τη νομοθεσία πολιτειών που απέκλειαν από την δημόσια εκπαίδευση τα παιδιά παράνομων αλλοδαπών. Στη

σημαντικότερη απόφαση, την Plyler v. Doe (1982 εφάρμοσε τη ρήτρα ίσης προστασίας της 14ης αναθεώρησης για να ακυρώσει παρόμοια περιοριστική νομοθεσία του Τέξας. Ο Δικαστής Brennan, γράφοντας για την πλειοψηφία, παρατηρούσε ότι «οι ανυπολόγιστες συνέπειες που η στέρηση της εκπαίδευσης επιφέρει στην κοινωνική, οικονομική, πνευματική και ψυχολογική κατάσταση του ατόμου, καθιστούν ασύμβατη την κρατική άρνηση χορήγησης βασικής εκπαίδευσης με το πλαίσιο ισότητας που καθιερώνει η Equal Protection Clause».

Συνεπώς, τα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, συναρτώνται τόσο στενά με την προστασία της ανθρώπινης αξίας, ώστε να είναι αδιανόητη η άρνησή τους σε οποιοδήποτε ανθρώπινο ον, ανεξάρτητα από την νομιμότητα της εισόδου του στην επικράτεια.

Έπειτα από την αναφορά που κάναμε στη δράση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε και να προσεγγίσουμε το θέμα σύμφωνα με την δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ.

2.1 Η έκθεση Ευρυγένη

Τον Ιούνιο του 1984 στις ευρωπαϊκές εκλογές που έγιναν στη Γαλλία, το ακροδεξιό και ρατσιστικό κόμμα του Εθνικού Μετώπου με αρχηγό τον J.- M. Le Pen, συγκέντρωσε ποσοστό ψήφων, και του επιτράπηκε να εκπροσωπηθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Αυτό ερμηνεύτηκε από τα παραδοσιακά κόμματα στην Ευρώπη ως πρόκληση για τις αξίες της δημοκρατίας και του πλουραλισμού, όπου είναι θεμελιωμένα τα ευρωπαϊκά συστήματα διακυβέρνησης. Στη Συνέλευση του Στρασβούργου αποφασίστηκε να δημιουργηθεί μία κοινοβουλευτική εξεταστική επιτροπή συγκροτήθηκε αμέσως με εντολή να μελετήσει τις αιτίες ανόδου του φασισμού και του ρατσισμού στην Ευρώπη, παρέδωσε εντός ενάμιση χρόνου την τελική έκθεση με το όνομα του συντάκτη της «έκθεση Ευρυγένη»⁵, με δυσοίωνα για τα ευρωπαϊκά πολιτικά συστήματα, πορίσματα. Η έκθεση αυτή είναι πηγή έμπνευσης για μέτρα πολιτικής κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την έκθεση Ευρυγένη εμφανίζει την μελέτη της κατάστασης και εξέλιξης του ρατσιστικού φαινομένου στα κράτη – μέλη από το 1986.

2.2 Η έκθεση Ford

Έπειτα από την έκθεση Ευρυγένη ακολούθησε η έκθεση Ford που πήρε το όνομα της από τον συντάκτη της, ο οποίος ήταν ο Βρετανός Ευρωβουλευτής, Glyn Ford, τον Ιούλιο του 1990. Η έκθεση αυτή περιείχε μακρύ κατάλογο συστάσεων για τη δράση και τις αρμοδιότητες της που θα πρέπει να έχουν τα όργανα της Ε. Ε. για την καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

2.3 Η συνθήκη Amsterdam

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Amsterdam τον Ιούνιο του 1997 στην υποστήριξη και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των πολιτών της. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Επιτροπή, και το Συμβούλιο διατύπωσαν το 1977 κοινή δήλωση στην οποία επιβεβαίωναν τη

⁵ Ι. Κουκιάδης “Οι νεότερες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των διακρίσεων και της ξενοφοβίας” .εκδόσεις Αντ. Ν .Σάκκουλα Μάϊος 2002 σελ. 9

βούλησή τους να σεβαστούν τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως προκύπτουν από τη διττή πηγή που καθόρισε το Δικαστήριο. Το επόμενο βήμα επιτεύχθηκε το 1986 με το προοίμιο της ενιαίας ευρωπαϊκής πράξης που αναφέρει την προώθηση της δημοκρατίας που βασίζεται στα θεμελιώδη δικαιώματα. Έπειτα από σειρά συσκέψεων κατέληξαν στη θέσπιση νέου άρθρου της αναθεωρημένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Συνθήκης του Άμστερνταμ, σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων. Ίσχυσε από την 1η Μαΐου 1999.

Με την επιφύλαξη και των λοιπών διατάξεων της παρούσας Συνθήκης, εντός των ορίων των εξουσιών που παρέχει στην Κοινότητα, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, έπειτα από πρόταση της Επιτροπής και αφού ζητήσει την γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μπορεί να αναλάβει κατάλληλη κοινοτική δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, ή γενετήσιου προσανατολισμού. Το άρθρο αυτό παρέχει νομική βάση για μελλοντική θέσπιση της νομοθεσίας. Προτρέπει τον σχεδιασμό κατά του ρατσισμού, την εντατικοποίηση του αγώνα κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Υπάρχει και η Ανακοίνωση της Επιτροπής για το σχέδιο κατά του ρατσισμού όπου περιλαμβάνει μέτρα για την προώθηση συγκεκριμένης πολιτικής, όπου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εντάσσει την επεξεργασία από τα κράτη – μέλη, εθνικής στρατηγικής με βάση εμπειρίες και πρακτικές όπως την ενίσχυση της συνεργασίας με το E.U.M.C., με τον Οργανισμό του Στρασβούργου, και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

2.3.1 Ανάλυση της Συνθήκης

Στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το άρθρο 6 (πρώην άρθρο ΣΤ) παράγραφος 2 προβλέπει ότι "η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου".

Παράλληλα, η ιδέα της πλήρους προσχώρησης της Κοινότητας στην ΕΣΠΑ είχε αρχίσει ήδη να κυκλοφορεί. Το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη του Δικαστηρίου σχετικά με τη συμβατότητα του σχεδίου προσχώρησης στην ΕΣΠΑ με τις συνθήκες. Το Δικαστήριο διατύπωσε τη γνώμη του στις 28 Μαρτίου 1996 και

αποφάνθηκε ότι βάσει του υφιστάμενου κοινοτικού δικαίου, η Κοινότητα δεν είχε αρμοδιότητα για να προσχωρήσει στη σύμβαση αυτή.

Στο πλαίσιο της συνέχισης της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, οι τομείς δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης διευρύνθηκαν προοδευτικά και αντικατοπτρίζουν τη βούληση των κρατών μελών για την ανάληψη κοινών δράσεων σε τομείς που υπάγονταν στην εθνική δικαιοδοσία (για παράδειγμα η εσωτερική ασφάλεια και η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας). Οι εξελίξεις αυτές, που υπερβαίνουν τους τομείς - πλαίσιο των πρώτων σταδίων της ευρωπαϊκής οικοδόμησης και που αφορούν την καθημερινή ζωή των ευρωπαίων πολιτών, καταδεικνύουν την ανάγκη ύπαρξης σαφών νομοθετικών κειμένων που θα ορίζουν ρητά το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων ως βασική αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συνθήκη του Άμστερνταμ ανταποκρίνεται στην ανάγκη αυτή.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ διευκρινίζει στο άρθρο 6 (πρώην άρθρο ΣΤ) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 6 με τη νέα αρίθμηση που προβλέπεται στη συνθήκη του Άμστερνταμ) ότι η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη – μέλη.

Τροποποιεί επίσης το προοίμιο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση με την επιβεβαίωση της προσήλωσης των κρατών μελών στα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, όπως ορίζονται από τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του 1961 και τον κοινωνικό χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων του 1989.

Πριν από τη θέση σε ισχύ της συνθήκης του Άμστερνταμ, το άρθρο ΣΤ παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράμμιζε το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως κατοχυρώνονται στην ευρωπαϊκή σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Ωστόσο, ο αντίκτυπος του άρθρου αυτού περιοριζόταν από το άρθρο Λ (άρθρο 46 μετά την αρίθμηση) που προέβλεπε ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δεν κάλυπτε το άρθρο αυτό. Γνωρίζοντας ότι αποστολή του Δικαστηρίου είναι να εξασφαλίσει το σεβασμό του δικαιώματος ερμηνείας και εφαρμογής της συνθήκης, η θέση των θεμελιωδών δικαιωμάτων εμφανιζόταν μειωμένη. Η συνθήκη του Άμστερνταμ εγγυάται την εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 2 με την τροποποίηση του άρθρου 46 του συνθήκης. Έτσι, το Δικαστήριο είναι στο εξής αρμόδιο σε περίπτωση παράβασης των οργάνων όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Το Άρθρο 12 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται στην αποφυγή των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας των πολιτών ανεξαρτήτως της καταγωγής τους από κράτος μέλος ή Τρίτη χώρα.

Η συνθήκη του Άμστερνταμ ορίζει ότι η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου, αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη. Παράλληλα, η νέα συνθήκη προβλέπει την περίπτωση παραβίασης των αρχών αυτών από κράτος μέλος και ορίζει τη διαδικασία που θα ακολουθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για το εν λόγω κράτος μέλος.

Παράλληλα, το άρθρο 141 (πρώην άρθρο 119) υπογραμμίζει την αρχή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, αλλά μόνον όσον αφορά την ισότητα της αμοιβής. Η συνθήκη του Άμστερνταμ ενισχύει την αρχή της ισότητας προσθέτοντας δύο διατάξεις στη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μετά τη θέση σε ισχύ της νέας συνθήκης.

2.3.2 το άρθρο 13 της Συνθήκης του Amsterdam

Το άρθρο 13 της συνθήκης του Amsterdam διευρύνει την αρχή αυτή, ορίζοντας ότι το Συμβούλιο αποφασίζοντας ομόφωνα, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να αναλάβει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η σεξουαλική προτίμηση, η ηλικία και η αναπηρία εμφανίζονται για πρώτη φορά στην ιστορία και αυτό αποτελεί καινοτομία για την ανθρωπότητα. Το άρθρο αυτό συμπληρώνει το άρθρο 12 που αναφέρεται στη διάκριση λόγω ιθαγένειας. Όταν το Συμβούλιο βασίζεται στο άρθρο 13 αποφασίζει με ομοφωνία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το νέο άρθρο 13 αναφέρει την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας. Η διακυβερνητική διάσκεψη που επεξεργάστηκε τη συνθήκη του Άμστερνταμ θέλησε να ενισχύσει τη δέσμευση αυτή μέσω μιας δήλωσης που ενσωματώθηκε στην τελική πράξη. Η δήλωση αυτή προβλέπει ότι όταν η Κοινότητα θεσπίζει μέτρα που αφορούν την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2.4 Η επιτροπή ΚΑΗΝ

Από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήταν η ίδρυση και Συμβουλευτικής Επιτροπής κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, με απόφαση του Συμβουλίου Κορυφής της Κέρκυρας που διεξήχθη τον Ιούνιο του 1994. Η επιτροπή αυτή ονομάστηκε Επιτροπή Kahn.

Αυτή η Συμβουλευτική Επιτροπή είχε στόχο «να υποβάλλει συστάσεις προσαρμοσμένες, κατά το δυνατόν σε εθνικές και τοπικές συνθήκες, για την καλύτερη συνεργασία των κυβερνήσεων και των διαφόρων κοινωνικών εταίρων για την προώθηση της ανοχής, της κατανόησης και της συνεννόησης με τους αλλοδαπούς».

2.5 Οι στρογγυλές τράπεζες

Όλα τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης διοργανώνουν Στρογγυλές Τράπεζες, όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι κυβερνήσεων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Κάνουν σειρά συσκέψεων και καταλήγουν σε διάφορα συμπεράσματα. Στις “Στρογγυλές Τράπεζες” που γίνονται από το 1999 και έπειτα εμφανίζουν ένα μειονέκτημα, στις “Στρογγυλές Τράπεζες” μετέχει μόνο εκπρόσωπος του Συνηγόρου του Πολίτη. Όμως ακόμη κι αν αγνοήσουμε το προαναφερθέν, τότε λογικά καμία διαφορά δεν θα είχε από τις προηγούμενες. Θα παρουσίαζε δηλαδή μία εικόνα εφησυχασμού και απραξίας των φορέων της δημόσιας εξουσίας απέναντι στην πρόκληση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, στη διάχυσή τους στο κοινωνικό σώμα, την απειλή που εκπροσωπούν απέναντι στη δημοκρατία και τις ατομικές ελευθερίες.

2.6 Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Φαινομένου του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (E.U.M.C.)

Ιδρύθηκε το 1997 αλλά λειτούργησε τον Ιανουάριο του 1998. Αποτελεί την ποιοτικά και οργανωτικά αναβαθμισμένη μετεξέλιξη της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (E.E.)1035/97 του Συμβουλίου της 2.6.1997 με τον οποίο ιδρύθηκε το Παρατηρητήριο, το Διοικητικό του Συμβούλιο αποτελείται κι αυτό από “ανεξάρτητες προσωπικότητες”⁶ οι οποίες ορίζονται από τα κράτη-μέλη (άρθρο 8, παράγραφο 1 Κανονισμού). Τα κράτη-μέλη βαρύνονται με τη νομική υποχρέωση να οργανώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα “Στρογγυλές Τράπεζες” με συμμετοχή

⁶ Ι.Κουκιάδης “Οι νεότερες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των διακρίσεων και της ξενοφοβίας”, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Μάιος 2002 σελ. 14

όλων των εθνικών παραγόντων, δημοσίων και ιδιωτικών που ενδιαφέρονται για το θέμα (άρθρο 2, παράγραφο 1, εδάφιο θ' του κανονισμού 1035/97).

Δίνει ιδιαίτερη σημασία στη στενή συνεργασία μεταξύ των φορέων ενάντια στο ρατσισμό και την ξενοφοβία και υπέρ της πολιτισμικής πολυμορφίας. Οι φορείς είναι: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Ερευνητικά Κέντρα, Μέλη Μειονοτήτων και ειδικοί στους τομείς του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Αυτοί αποτελούν βάση για τη γνώση.

Ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου των Φαινομένων του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας, που ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1 του Κανονισμού 1035/97 ΕΕ L 151 της 10.6.1997, είναι να παρέχει στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη της αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες για τα φαινόμενα ρατσισμού, ξενοφοβίας και αντισιμιτισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Παρατηρητήριο μπορεί απλώς να είναι αποκεντρωμένος διοικητικός ναός της ευρωπαϊκής Επιτροπής (νομική βάση, εξάλλου, της ίδρυσης του αποτέλεσε όχι μόνο το άρ. 235 ΣΕΚ "άρ. 308 της ενοποιημένης συνθήκης αλλά και το άρ. 213 "άρ. 284 ΣΕΚ κατά τη νέα αρίθμηση", σύμφωνα με το οποίο "για να εκπληρώσει τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί, η επιτροπή δύναται να συλλέγει κάθε πληροφορία και να προβαίνει σε αναγκαίους ελέγχους εντός των ορίων και υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζει το Συμβούλιο κατά τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης και να προορίζεται, κατά βάση, να συγκεντρώνει, να μελετά και να εφοδιάζει την κοινότητα με αντικειμενικές αξιόπιστες και συγκρίσιμες σε ευρωπαϊκό επίπεδο πληροφορίες.

2.7 Η σύνοδος κορυφής του Tampere

Έγινε στις 15-16 Οκτωβρίου 1999. Σε μία προσπάθεια εγκαθίδρυσης χώρου ελευθερίας, ασφάλειας, και δικαιοσύνης και προσεγγίζοντας τις πτυχές μιας κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναφέρθηκαν στην ανάγκη δίκαιης μεταχείρισης των υπηκόων των τρίτων χωρών που βρίσκονται νόμιμα στην επικράτεια των «δεκαπέντε». Η απόφαση που ελήφθη στην διάσκεψη είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να προωθήσει μια πολιτική κοινωνικής ένταξης των αλλοδαπών, καθώς και την χωρίς διάκριση, μεταχείριση στον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τομέα, όπως και την πρόβλεψη μέτρων κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

2.8 Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία (R.A.X.E.N.)

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πληροφοριών για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία (R.A.X.E.N.) ιδρύθηκε από το Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο το 2000 με σκοπό να συλλέγει πληροφορίες και δεδομένα, να τις επεξεργάζεται και να συμπεράνει μέσα από τα αποτελέσματα τις λύσεις. Κατόρθωσε το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο να παίζει ρόλο κλειδί στο τομέα του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, να αποτελεί κεντρικό σημείο επαφής για τους πολιτικούς, τα ΜΜΕ και την κοινωνία.

Οι πληροφορίες και τα δεδομένα που πρέπει να συλλέγει και να επεξεργάζεται το Παρατηρητήριο, οι επιστημονικές έρευνες και οι μελέτες που πρέπει να εκπονεί ή να ενθαρρύνει την εκπόνησή τους, αφορούν το εύρος, την εξέλιξη, τα αίτια και τις συνέπειες των φαινομένων ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Ως στόχους έχει να ταξινομεί τα διαθέσιμα δεδομένα, να ελέγχει τη συγκρισιμότητα τους και να τα διαθέτει στα κράτη - μέλη, να αναγνωρίζει και να διευρύνει την ανταλλαγή γνώσεων και να διαδίδει τις αποτελεσματικές πρακτικές, να διασφαλίζει ότι οι φορείς - κλειδιά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο εμπλέκονται στη διαδικασία, συνεισφέρουν στη βάση γνώσεων και ωφελούνται από αυτή.

2.9 Οι Ευρωπαϊκές χώρες και οι σχέσεις τους με τις διακρίσεις

Καλό θα ήταν να αναφέρουμε ότι “σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν στοιχεία που ευνοούν τις φυλετικές διακρίσεις και τα οποία βρίσκουμε στη νομοθεσία, στη νομολογία και ίσως στην καθημερινή διοικητική πρακτική”⁷. Η κατάσταση αυτή αποδίδεται ως θεσμοθετημένος “φυλετικός διαχωρισμός- apartheid-”.

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία στην Ευρώπη εμφανίζονται από προηγούμενα χρόνια. Τα τελευταία χρόνια, γνωρίζει μια κυμαινόμενη ένταση στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως αποτέλεσμα των μαζικών μεταναστευτικών ροών προς την συγκεκριμένη περιοχή και της εκεί παρουσίας υψηλού αριθμού αλλοδαπών. Η συνεχιζόμενη ανάπτυξη λιγότερη του επιθυμητού, η πολιτική αστάθεια το έλλειμμα δημοκρατίας των χωρών της Αφρικής και της Ασίας, οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και τις χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. ,οι πολλαπλές ένοπλες συρράξεις ιδιαίτερα εσωτερικού χαρακτήρα που μαστίζουν πολλά σημεία του πλανήτη,

⁷ Ι Κουκιάδης “Οι νεότερες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα των διακρίσεων και της ξενοφοβίας”, εκδόσεις Αντ. Ν .Σάκκουλα Μάιος 2002 σελ. 19

οι μετακινήσεις πληθυσμών ως συνέπεια αυτών των συγκρούσεων, τροφοδοτούν, με συνέπεια, τις απελπισμένες μετακινήσεις ατόμων που διαμορφώνουν μια νέα τάξη πραγμάτων στον δυτικό Ευρωπαϊκό χώρο. Διαστάσεις αυτού του ζητήματος αποτελούν τα οικονομικής φύσεως συμφέροντα που σχετίζονται με την αγορά εργασίας, η οργανωμένη παράνομη διακίνηση προσώπων και ναρκωτικών, το εμπόριο και η εκμετάλλευση ανθρώπων, ιδίως γυναικών και παιδιών, και σ' ορισμένες περιπτώσεις και το οργανωμένο διασυνοριακό έγκλημα. Η κατάσταση αυτή οδήγησε στην πολιτική εκμετάλλευση αισθημάτων ανασφάλειας και ξενοφοβίας σε τμήματα του πληθυσμού από ακραίες πολιτικές παρατάξεις - ιδιαίτερα σε Γαλλία και Αυστρία - όπου σε συνδυασμό με την υποκουλτούρα, τον καταναλωτισμό και την ανεργία στις δυτικές ευρωπαϊκές κοινωνίες καλλιέργησαν τάσεις εκδήλωσης ρατσιστικών αισθημάτων στον ευρωπαϊό πολίτη. Έτσι ρατσιστικές και ξενόφοβες σκέψεις, τρόποι και βίαιες συμπεριφορές παρουσίασαν εξάρσεις που συντέλεσαν στην Ευρώπη στην σταδιακή συνειδητοποίηση για την αντιμετώπιση του φαινομένου και των επιπτώσεων του στις εθνικές κοινωνίες.

Η δραστηριοποίηση αυτή πήρε συγκεκριμένη μορφή, με αντιδράσεις εθνικών πολιτειακών φορέων, Διεθνών Οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων. Υπήρξε ιδιαίτερη κινητοποίηση στα πλαίσια των ευρωπαϊκών οργανισμών συνεργασίας και ολοκλήρωσης, χωρίς να λησμονείται όμως ο Ο.Η.Ε. και το έργο του, που κήρυξε το 1995 ως παγκόσμιο έτος κατά της Μισαλλοδοξίας, ενώ υιοθετήθηκε και ένα πρόγραμμα δράσης κατά του ρατσισμού.

2.10 Οι οδηγίες της Ε. Ε.

2.10.1 Κοινή Δράση 96/443

Το Συμβούλιο της 15 Ιουλίου 1996 αποφασίζει και θεσμοθετεί κοινή δράση σχετική με τη δέσμευση των κρατών - μελών σε ό,τι αφορά τις ακόλουθες κοινές δράσεις: την εξασφάλιση δικαστικής συνεργασίας για αδικήματα που αφορούν ρατσιστικές συμπεριφορές, και την καταχώριση αυτών στις ποινικώς επιλήψιμες συμπεριφορές.

Την παροχή πληροφοριών μεταξύ των κρατών - μελών σε ό,τι αφορά γραπτό υλικό, εικόνες ή άλλα μέσα που προορίζονται για δημοσίευση και εμπεριέχουν ρατσιστικές ή ξενοφοβικές συμπεριφορές, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η ποινική δίωξη.

Τη δημιουργία κόμβων επικοινωνίας μεταξύ των κρατών - μελών για τη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών, προϋποθέσεις χρήσιμες για ενδεχόμενες έρευνες και διώξεις αδικημάτων που βασίζονται σε ρατσιστικές ή ξενοφοβικές συμπεριφορές.

2.10.2 Η Οδηγία 2000/43/C.E.

Υπογράφηκε από το Συμβούλιο στις 29 Ιουνίου 2000 και είναι σχετική με την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των συμπεριφορών / μεταχειρίσεων μεταξύ των ατόμων, χωρίς διακρίσεις φυλετικές ή που παραπέμπουν σε εθνοτικές ιδιότητες. Συμπεριλαμβάνει την κοινωνική προστασία, την κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη, την εκπαίδευση, την πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά που διατίθενται στο κοινό, όπως αυτό της στέγασης (οι μορφές διακρίσεων που καταγράφονται αναφέρονται αναλυτικά παρακάτω. Πιο συγκεκριμένα :

Στο άρθρο 1, εμφανίζεται ο σκοπός της οδηγίας. Σκοπός της είναι να θεσπισθεί πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, με στόχο να πραγματοποιηθεί στα κράτη μέλη η αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Στο άρθρο 2, εμφανίζεται η έννοια των διακρίσεων :

1. Για την παρούσα οδηγία, η αρχή της ίσης μεταχείρισης σημαίνει την απουσία άμεσης ή έμμεσης διάκρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.

α) συντρέχει άμεση διάκριση όταν, για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, σε ένα πρόσωπο επιφυλάσσεται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγχανε ένα άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση.

β) συντρέχει έμμεση διάκριση όταν μια εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα συγκεκριμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από ένα θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι πρόσφορα και αναγκαία.

2. Η παρενόχληση νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1, εφόσον σημειώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με φυλετική ή εθνοτική καταγωγή με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Στη συνάρτηση αυτή, η έννοια της παρενόχλησης μπορεί να ορισθεί σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική των κρατών μελών.

3. Εντολή για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής νοείται ως διάκριση κατά την έννοια της παραγράφου 1.

Στο άρθρο 3, αναφέρεται το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

1. Εντός των ορίων των εξουσιών που απονέμονται στην Κοινότητα, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά:

α) τους όρους πρόσβασης στην απασχόληση, την αυτοαπασχόληση και την εργασία, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξάρτητα από τον κλάδο δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, συμπεριλαμβανομένων των προαγωγών,

β) την πρόσβαση σε όλα τα είδη και όλα τα επίπεδα επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, και επιμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής πείρας,

γ) τις εργασιακές συνθήκες και τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων και των αμοιβών,

δ) την ιδιότητα του μέλους και την συμμετοχή σε μια οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται από τέτοιες οργανώσεις,

ε) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,

στ) τις κοινωνικές παροχές,

ζ) την εκπαίδευση,

η) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που είναι διαθέσιμα στο κοινό, και στην παροχή αυτών, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης,

2. Η παρούσα οδηγία δεν καλύπτει τη διαφορετική μεταχείριση λόγω υπηκοότητας και δεν θίγει τις διατάξεις και τις προϋποθέσεις που αφορούν την εισδοχή και την παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών και απατρίδων στην επικράτεια των κρατών μελών, ούτε τη μεταχείριση που απορρέει από τη νομική κατάσταση των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών ή απατρίδων.

Οι ουσιαστικές και καθοριστικές επαγγελματικές προϋποθέσεις της οδηγίας εμφανίζονται παρακάτω:

Με το άρθρο 4, κατά παρέκκλιση του άρθρου 2 παράγραφοι 1 και 2, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε ένα χαρακτηριστικό σχετικό με τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή δεν συνιστά διάκριση όταν, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου διεξάγονται αυτές, ένα τέτοιο χαρακτηριστικό αποτελεί

ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση, εφόσον ο στόχος είναι θεμιτός και η προϋπόθεση είναι ανάλογη.

Με το άρθρο 5, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η πλήρης ισότητα, η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να διατηρήσουν ή να θεσπίσουν ειδικά μέτρα με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.

Οι ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν αναφέρονται παρακάτω :

Με το άρθρο 6:

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν διατάξεις που είναι ευνοϊκότερες για την προστασία της αρχής της ίσης μεταχείρισης από αυτές που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.
2. Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελέσει αφορμή μείωσης του επιπέδου προστασίας έναντι των διακρίσεων το οποίο παρέχεται ήδη από τα κράτη μέλη στους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία.

Παρακάτω θα αναφερθούμε στα ένδικα μέσα και την εκτέλεση της οδηγίας :

Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων εμφανίζεται στο άρθρο 7.

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι κάθε πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και εάν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει πρόσβαση σε δικαστικές ή/και διοικητικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανόμενων, όπου κρίνεται ενδεδειγμένο, διαδικασιών συνδιαλλαγής, για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ενώσεις, οργανώσεις ή άλλα νομικά πρόσωπα, τα οποία έχουν, σύμφωνα με τα κριτήρια της εθνικής τους νομοθεσίας, έννομο συμφέρον να διασφαλίσουν ότι τηρούνται οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας, μπορούν να κινηθούν, είτε εξ ονόματος του ενάγοντος/αιτούντος είτε προς υπεράσπισή του, και με την έγκρισή του, κάθε δικαστική ή/και διοικητική διαδικασία, προβλεπόμενη για την πραγμάτωση των υποχρεώσεων εκ της παρούσας οδηγίας.
3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν θίγουν τις εθνικές διατάξεις περί των προθεσμιών ασκήσεως αγωγής που σχετίζεται με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Στο άρθρο 8, αναφέρονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν από τα κράτη – μέλη.

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με την εθνική δικονομία, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι όταν ένα πρόσωπο που θεωρεί εαυτό ζημιωθέν από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσάγει, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης

αρμόδιας αρχής, πραγματικά περιστατικά, από τα οποία τεκμαίρεται η ύπαρξη άμεσης ή έμμεσης διάκρισης, θα εναπόκειται στον εναγόμενο να αποδείξει ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

2. Η παράγραφος 1 δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να εισάγουν κανόνες περί αποδείξεως ευνοϊκότερους για τους ενάγοντες.

3. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει για ποινικές διαδικασίες.

4. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 ισχύουν επίσης για κάθε διαδικασία κινηθείσα σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 2.

5. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να εφαρμόζουν την παράγραφο 1 σε διαδικασίες στις οποίες εναπόκειται στο δικαστήριο ή στον αρμόδιο φορέα να διερευνήσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης.

Υπάρχει προστασία έναντι αντιποίνων σύμφωνα με το άρθρο 9.

Τα κράτη μέλη εισάγουν στην έννομη τάξη τους τα απαιτούμενα μέτρα προστασίας των εργαζομένων κατά τυχόν δυσμενούς μεταχείρισης ή δυσμενούς επίπτωσης, ως αντίδρασης σε κάποια καταγγελία ή διαδικασία που στοχεύει στην πραγμάτωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Τα κράτη – μέλη θα πρέπει να ενημερώσουν για την οδηγία όπως αναφέρει το άρθρο 10.

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, καθώς και οι ήδη ισχύουσες σχετικές διατάξεις, τίθενται υπόψη των ενδιαφερομένων με κάθε πρόσφορο μέσο σε όλο το έδαφός τους.

Πρέπει να υπάρξει κοινωνικός διάλογος όπως αναφέρει το άρθρο 11.

1. Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις εθνικές παραδόσεις και πρακτικές, λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ισχύος του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των δύο κοινωνικών εταίρων με σκοπό την προώθηση της ίσης μεταχείρισης, συμπεριλαμβανόμενης της παρακολούθησης των πρακτικών στον εργασιακό χώρο, των συλλογικών συμβάσεων, των κωδίκων δεοντολογίας, της έρευνας ή της ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών.

2. Όταν συνάδει προς τις εθνικές παραδόσεις και πρακτικές, τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τους κοινωνικούς εταίρους, χωρίς να θίγεται η αυτονομία τους, να συνάπτουν στο ενδεδειγμένο επίπεδο, συμφωνίες για τη θέσπιση κανόνων κατά των διακρίσεων στους τομείς του άρθρου 3 που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Οι συμφωνίες αυτές τηρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και τα εθνικά μέτρα εφαρμογής.

Πρέπει να υπάρξει διάλογος με μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως αναφέρει το άρθρο 12.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν το διάλογο με τις κατάλληλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες έχουν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο και πρακτική, έννομο συμφέρον να συμβάλλουν στην καταπολέμηση των διακρίσεων για λόγους φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής, με σκοπό την προώθηση της ίσης μεταχείρισης.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι φορείς για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης στο άρθρο 13.

1. Τα κράτη μέλη ορίζουν ένα φορέα ή φορείς για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων χωρίς διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής. Οι φορείς αυτοί μπορεί να αποτελούν μέρος οργανισμών επιφορτισμένων σε εθνικό επίπεδο με την προάσπιση των ανθρώπινων ή των ατομικών δικαιωμάτων.

2. Τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν στις αρμοδιότητες των εν λόγω φορέων :

- παροχή ανεξάρτητης συνδρομής προς τα θύματα διακρίσεων όταν καταγγέλλουν διακριτική μεταχείριση, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των θυμάτων και των ενώσεων, οργανισμών ή άλλων νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2,

- διενέργεια ανεξάρτητων ερευνών για τις διακρίσεις,

- δημοσίευση ανεξάρτητων εκθέσεων και διατύπωση συστάσεων για κάθε θέμα που αφορά τέτοιες διακρίσεις.

Στη συνέχεια εμφανίζεται η συμμόρφωση με την οδηγία στο άρθρο 14, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να :

α) καταργηθεί κάθε νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη αντιβαίνουσα στην αρχή της ίσης μεταχείρισης,

β) κηρύσσονται ή μπορούν να κηρυχθούν άκυρες ή να τροποποιούνται οποιοσδήποτε διατάξεις αντίθετες προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης οι οποίες περιέχονται στις ατομικές ή συλλογικές συμβάσεις ή συμφωνίες, τους εσωτερικούς κανονισμούς των επιχειρήσεων, τα καταστατικά κερδοσκοπικών ή μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, και τα καταστατικά ανεξάρτητων επαγγελματικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και των εργοδοτών.

Στο άρθρο 15 εμφανίζονται οι κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβίασης των διατάξεων.

Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης των εθνικών διατάξεων που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα εφαρμογής τους. Οι κυρώσεις, οι οποίες

μπορεί να περιλαμβάνουν την καταβολή αποζημίωσης στο θύμα, πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες με την παράβαση και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή έως τις 19 Ιουλίου 2003 το αργότερο και κοινοποιούν κάθε μεταγενέστερη τροποποίηση το συντομότερο δυνατόν.

Στο άρθρο 16 αναφέρεται το χρονικό διάστημα για την εφαρμογή και συμμόρφωση των κρατών - μελών σύμφωνα με τις διατάξεις .

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωση προς αυτή το αργότερο έως τις 19 Ιουλίου 2003 ή μπορούν να αναθέσουν στους κοινωνικούς εταίρους, εφόσον οι κοινωνικοί εταίροι το ζητήσουν από κοινού, την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας όσον αφορά τις διατάξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των συλλογικών συμβάσεων. Σε αυτή την περίπτωση, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι έως τις 19 Ιουλίου 2003 το αργότερο, οι κοινωνικοί εταίροι θα έχουν λάβει τα απαραίτητα μέτρα μέσω συμφωνιών, ενώ παράλληλα τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να δύνανται ανά πάσα στιγμή να εξασφαλίζουν τα αποτελέσματα που επιβάλλονται από την παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, οι τελευταίες περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

Στο άρθρο 17 εμφανίζει τις λοιπές οδηγίες που πρέπει να ακολουθηθούν από τα κράτη μέλη.

1. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή, έως τις 19 Ιουλίου 2005 και στη συνέχεια ανά πενταετία, όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες προκειμένου να συντάξει η Επιτροπή έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2. Στην έκθεση της Επιτροπής λαμβάνονται υπόψη, ανάλογα με τις περιπτώσεις, οι απόψεις του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για το Ρατσισμό και την Ξενοφοβία, καθώς και οι απόψεις των κοινωνικών εταίρων και των σχετικών μη κυβερνητικών οργανώσεων. Σύμφωνα με την αρχή της ένταξης της ισότητας των δύο φύλων, στην έκθεση αυτή θα υπάρχει, μεταξύ άλλων, αξιολόγηση των επιπτώσεων των ληφθέντων μέτρων στις γυναίκες και τους άνδρες. Με βάση τις λαμβανόμενες πληροφορίες, η έκθεση αυτή θα περιλαμβάνει, εφόσον χρειάζεται, προτάσεις για την αναθεώρηση και την ενημέρωση της παρούσας οδηγίας.

2.10.3 Η Οδηγία 2000/78/C.E.

Υπογράφηκε από το Συμβούλιο στις 27 Σεπτεμβρίου 2000, και αφορά τον τομέα της εργασίας. Είναι σχετική με τη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου υπέρ της αρχής της ισότητας των συμπεριφορών / μεταχειρίσεων στο χώρο της εργασίας και της απασχόλησης. Οι Οδηγία αυτή αναφέρεται στην καταπολέμηση των διακρίσεων στους ακόλουθους τομείς: όροι πρόσβασης στην απασχόληση και αυτοαπασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των κριτήριων επιλογής σε όλους τους τομείς δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, όροι πρόσληψης και προαγωγής, πρόσβαση σε όλους τους τύπους και όλα τα επίπεδα του επαγγελματικού προσανατολισμού, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της απόλυσης και της αμοιβής, συμμετοχή σε οργανώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

2.11. Το Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης 2001-2006

Στις 27 Νοεμβρίου της ίδιας χρονιάς, η ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζει Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης 2001-2006 για την καταπολέμηση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων με βάση -μεταξύ άλλων- τη φυλετική, εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις. Το πρόγραμμα δράσης κατά των διακρίσεων έχει ως στόχο την «υποστήριξη και συμπλήρωση των ενεργειών των κρατών-μελών για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων. Ύστερα από την έναρξη ισχύος της συνθήκης του Άμστερνταμ, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού»⁸ (άρθρο 13 της συνθήκης Ε. Κ). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει σύνολο πρωτοβουλιών για τον καθορισμό κοινών αρχών για την καταπολέμηση των διακρίσεων. Σε μια ανακοίνωση [COM(1999) 564 τελικό] ορίζεται το γενικό πλαίσιο της δράσης της Ένωσης και, εκτός από το πρόγραμμα δράσης, περιέχει νομοθετικό μέρος με δύο οδηγίες για την εξασφάλιση της ίσης μεταχείρισης, ανεξάρτητα, αφενός, από φυλετική ή εθνική καταγωγή και, αφετέρου, από την απασχόληση και την εργασία.

Στόχοι του Κοινοτικού Προγράμματος Δράσης 2001-2006 είναι:

⁸ Π. Νάσκου – Περράκη “Η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη.” εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα 2000 σελ. 56

η βελτίωση της γνώσης και της εκτίμησης του φαινομένου μέσω της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των πρακτικών,
η ανάπτυξη της αποτελεσματικότητας των ενεργειών ορισμένων φορέων-στόχων (τοπικών αρχών, ανεξάρτητων οργάνων, κοινωνικών εταίρων, Μ.Κ.Ο. κ.τ.λ.), μέσω ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών, καθώς και με τη δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων όπου μπορούν να προβλέπουν και να αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις. Η προώθηση και διάδοση των αξιών και πρακτικών που αποτελούν το υπόβαθρο της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Η Επιτροπή υποστηρίζει τις ακόλουθες διακρατικές ενέργειες:
ανάλυση των παραγόντων που συνδέονται με τις διακρίσεις (συλλογή στατιστικών στοιχείων, μελέτες, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και διάδοση των αποτελεσμάτων),
διακρατική συνεργασία μεταξύ των φορέων - στόχων και δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων Μ.Κ.Ο. ,ευαισθητοποίηση σε ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή διάσταση της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Η περιορισμένης διάρκειας άδεια παραμονής

Στις 9 Μαρτίου 2004, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τη, κατατεθειμένη για δεύτερη φορά, πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (κατατέθηκε στις 11/2/2004), που αφορά μια Κοινοτική Οδηγία σύμφωνα με την οποία προτείνεται η χορήγηση άδειας παραμονής περιορισμένης διάρκειας σε θύματα σωματεμπορίας ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, τα οποία συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές. Η αιτία για την οποία η πρόταση του συμβουλίου κρίθηκε για δεύτερη φορά από το κοινοβούλιο είναι ότι τον προηγούμενο Νοέμβριο, το Συμβούλιο αποφάσισε να μη λάβει υπόψη τις τροποποιήσεις που πρότεινε το Κοινοβούλιο, και συγκεκριμένα είχε διαγράψει την προσθήκη η οποία προνοούσε για μια περίοδο 30 ημερών («περίοδο συλλογισμού»), μέσα στην οποία τα θύματα θα μπορούσαν να αποφασίσουν για το αν θα συνεργαστούν ή όχι με τις αρχές. Στη 2η απόφαση, το κοινοβούλιο όχι μόνο επανέφερε τη συγκεκριμένη προσθήκη, αλλά επανέλαβε και κάποιες τροποποιήσεις οι οποίες είχαν υιοθετηθεί το 2002, αλλά και πρόσθεσε καινούριες. Όσο για την «περίοδο συλλογισμού», το Κοινοβούλιο πρότεινε ότι μπορεί να «παρατείνεται σε ειδικές περιπτώσεις, όπως καταστάσεις σωματικής ή ψυχικής καταπόνησης, ή για λόγους ασφάλειας τρίτων». Επίσης, τα κράτη-μέλη πρέπει να προνοήσουν για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, για την ίδια περιορισμένη περίοδο, σε μέλη της οικογένειας των θυμάτων που θα τα συνοδεύουν. Αν ένα κράτος-μέλος αποφασίσει, για οποιοδήποτε

λόγο, να μην ανανεώσει ή να ανακαλέσει την άδεια παραμονής, τότε θα πρέπει, σύμφωνα με τη γνώμη του Κοινοβουλίου, οι αρμόδιες αρχές να εκτιμήσουν προσεκτικά τους κινδύνους στους οποίους θα εκτεθεί το συγκεκριμένο άτομο, ανεξαρτήτως αν ο/η ίδιος/α προτίθεται εθελούσια να επιστρέψει. Επιπλέον, η απόφαση των αρμόδιων αρχών να μην ανανεώσουν ή να ανακαλέσουν την άδεια μπορεί να προσβληθεί δικαστικά.

2.12 Η πράσινη βίβλος της ισότητας

Το Μάιο του 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την Πράσινη Βίβλο για την ισότητα και τη μη διάκριση μέσα στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση-COM(2004) 379, στην οποία παρουσιάζεται η πρόοδος που έχει γίνει τα τελευταία 5 χρόνια στην Ε.Ε. και θέτει τους στόχους της σε ό,τι αφορά μελλοντικά τη νομοθεσία και τα μέτρα της Ε.Ε., ενώ κάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς, Μ. Κ. Ο., κ.τ.λ. να καταθέσουν τη θέση και τις προτάσεις τους για το μέλλον των πολιτικών ενάντια στη διάκριση και υπέρ της ισότητας στην Ε.Ε. μέχρι και το Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη της τις θέσεις αυτές, διατύπωσε προτάσεις Οδηγιών αφενός, και περαιτέρω Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων αφετέρου. Θεματικές ενότητες όπου χωρίζεται η Πράσινη Βίβλος για την ισότητα και τη μη διάκριση μέσα στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση :

Ο πρώτος κορμός αναφέρεται στις προόδους που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Η Επιτροπή ορίζει τα ακόλουθα σημεία:

- η καταπολέμηση της διάκρισης περνά στις αρμοδιότητες της Κοινότητας,
- ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (άρθρο 13),
- διαμόρφωση νομικού πλαισίου (Οδηγία 2000/43/CE σχετική με την ισότητα των συμπεριφορών/μεταχειρίσεων μεταξύ των ατόμων, χωρίς διακρίσεις φυλετικές ή που παραπέμπουν σε εθνοτικές ιδιότητες, και Οδηγία 2000/78/CE σχετική με τη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου υπέρ της αρχής της ισότητας των συμπεριφορών/μεταχειρίσεων στο χώρο της εργασίας και της απασχόλησης),
- διαμόρφωση ενός προγράμματος κοινοτικής δράσης για την καταπολέμηση της διάκρισης (διακρατικά προγράμματα, εκστρατεία πληροφόρησης στο επίπεδο της Ε.Ε., Ευρωβαρόμετρο) και άλλα μέτρα (EQUAL, Εκπαίδευση και Νεολαία, Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας),
- ενδυνάμωση των βασικών κοινωνικών δικαιωμάτων (Χάρτα των βασικών

δικαιωμάτων, μελλοντικό Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων),

- ενσωματωμένη προσέγγιση των στόχων κατά των διακρίσεων (ατζέντα της Λισαβόνας, κατευθυντήριες γραμμές και ευρωπαϊκές στρατηγικές για την εργασία, διαδικασία κοινωνικής ένταξης, ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο, τρίτη Έκθεση για την Κοινωνική Συνοχή).

Ο δεύτερος κορμός αφορά τις «Προκλήσεις για το μέλλον». Η Επιτροπή εστιάζει το ενδιαφέρον της στα ακόλουθα σημεία:

- τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (σύμφωνα κυρίως με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης),

- διαμόρφωση νομικού πλαισίου (καθυστέρηση στη μετάθεση των Οδηγιών, ανάγκες ευαισθητοποίησης και επιμόρφωσης, πρωτοβουλίες lobbying, Οδηγία για την ισότητα μεταξύ των δύο φύλων σχετική με την πρόσβαση στα αγαθά και τις υπηρεσίες), αναγκαιότητα βελτίωσης της συλλογής, της παρακολούθησης και της ανάλυσης δεδομένων,

- υποστήριξη της Ε.Ε. στα πρακτικά μέτρα που αφορούν την καταπολέμηση της διάκρισης,

- ενδυναμωμένη συνεργασία με τους εταίρους (εθνικές αρχές, κοινωνικοί εταίροι, ΜΚΟ, ειδικευμένοι οργανισμοί, experts, EUMC),

- ενσωμάτωση της αρχής της μη διάκρισης σε άλλους πολιτικούς τομείς (ευρωπαϊκή στρατηγική για την εργασία, ένταξη των μεταναστών, ισότητα μεταξύ των δύο φύλων).

Η Επιτροπή καλεί όλους τους παραλήπτες να συμμετάσχουν στη συμβουλευτική διαδικασία χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο που έχει συντάξει για το σκοπό αυτό, αλλά και άλλα ενδεχομένως έγγραφα.

Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να αναφέρουμε και να αναλύσουμε τον ρόλο του Διεθνούς Δικαίου στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

3.1 Η διακήρυξη της UNESCO

Η Διακήρυξη της UNESCO για τη φυλή και τη φυλετική προκατάληψη έγινε το 1978. Στη διακήρυξη δε δίνεται νομικός όρος του ρατσισμού, αλλά ένας αναλυτικός κατάλογος των εκδηλώσεών του: θεωρίες που ισχυρίζονται ότι υπάρχουν ανώτερες και κατώτερες φυλετικές ή εθνοτικές ομάδες, απλή δικαιολόγηση τέτοιων θεωριών, ρατσιστικές ιδεολογίες, στάσεις προκατάληψης, συμπεριφορά διακρίσεων, πρακτικές απολήγουσες σε ρατσιστική ανισότητα και, τέλος, νομοθεσία και πρακτική διακρίσεων (άρθρο 2).

Σήμερα εμφανίζεται ένας νέος τύπος ρατσισμού που βασίζεται λιγότερο σε βιολογικούς παράγοντες και περισσότερο σε πολιτισμικούς παράγοντες, όπως παραδείγματος χάρι: προάσπιση παραδοσιακών αξιών, μεγιστοποίηση πολιτιστικών διαφορών, άρνηση θετικών συναισθημάτων απέναντι στο διαφορετικό.

3.2 Τα δικαιώματα των μεταναστών κατά το διεθνές δίκαιο

Τα δικαιώματα των μεταναστών από τρίτες χώρες, μη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατοχυρώνονται είτε μέσω διμερών συμβάσεων μεταξύ της χώρας προορισμού και της χώρας προέλευσης, οι οποίες διέπονται από το καθεστώς της αμοιβαιότητας είτε μέσω πολυμερών διεθνών συμβάσεων. Οι διμερείς συμβάσεις αφορούν αποκλειστικά πολίτες χωρών εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον ο Κανονισμός 1408/71/ΕΟΚ σχετικά με το συντονισμό των μηχανισμών κοινωνικής πολιτικής και ο Κανονισμός 574/72, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, αντικατέστησαν τις υπάρχουσες διμερείς και πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις μεταξύ των κρατών μελών, εκτός εάν το προϋφιστάμενο καθεστώς ήταν ευνοϊκότερο για τους μετανάστες. Τόσο οι μεν όσο και οι δε, αλλά και οι γενικά παραδεδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου άμεσης ισχύος και εφαρμογής που ρυθμίζουν θέματα μεταναστών, υπερισχύουν κάθε αντίθετης διάταξης νόμου, χωρίς να έχει σημασία εάν αυτός είναι προγενέστερος ή μεταγενέστερος.

Από τις διεθνείς αυτές συμβάσεις άλλες θέτουν ένα πλαίσιο αρχών και άλλες προστατεύουν με κυμαινόμενο βαθμό δεσμευτικότητας επιμέρους δικαιώματα. Κλασικό παράδειγμα κειμένου της πρώτης κατηγορίας αποτελεί η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των ΗΕ (10 Δεκεμβρίου 1948), η οποία

ρητά αποδέχεται τη σύγχρονη αντίληψη περί κοινωνικής ασφάλειας και εγγυάται τα βασικά δικαιώματα ανεξαρτήτως ιθαγένειας.

Τα σημαντικότερα, πάντως, διεθνή κείμενα προστασίας δικαιωμάτων των μεταναστών σε οικουμενικό επίπεδο είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους, και η Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων και, σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης, η Συνθήκη-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων, καθώς και ο αναθεωρημένος Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των Μεταναστών Εργαζομένων και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια. Σε αυτά τα διεθνή κείμενα αρχών καταγράφονται οι κατευθυντήριες αρχές για την ανάληψη σχετικών πρωτοβουλιών σε επίπεδο εσωτερικής έννομης τάξης.

3.3 Η νομοθεσία κατά των διακρίσεων

3.3.1 Οι Συμβάσεις των ΗΕ και της ΔΟΕ

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους (18 Δεκ. 1990) εγγυάται ίση προστασία των δικαιωμάτων σε όλους τους μετανάστες. Το άρθρο 7 αυτής ορίζει ότι τα κράτη "αναλαμβάνουν, σύμφωνα με τα διεθνή κείμενα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, να σεβαστούν και να εξασφαλίσουν σε όλους τους διακινούμενους εργαζομένους και τα μέλη των οικογενειών τους που βρίσκονται στο έδαφός τους ή υπάγονται στην αρμοδιότητά τους τα δικαιώματα που προβλέπονται στη Συνθήκη χωρίς διάκριση οποιουδήποτε είδους".

Σημαντική είναι επίσης και η Διεθνής Σύμβαση για την εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (7 Μαρτίου 1966). Κατά το άρθρο 5 αυτής: "Σύμφωνα με τις θεμελιώδεις υποχρεώσεις που καθορίζονται στο άρθρο 2 αυτής της Συνθήκης, τα κράτη αναλαμβάνουν να απαγορεύσουν και να εξαλείψουν τις φυλετικές διακρίσεις σε όλες τις μορφές τους και να εγγυηθούν το δικαίωμα του καθένα, χωρίς διάκριση ως προς τη φυλή, το χρώμα ή την εθνική προέλευση, στην ισότητα ενώπιον του νόμου, ιδίως ως προς την απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλεια». Ενώ κατά το Άρθρο 14 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων, επιτρέπεται η εξέταση ατομικών αναφορών από την Επιτροπή για την Εξάλειψη Φυλετικών Διακρίσεων.

Το τελευταίο διάστημα γίνεται προσπάθεια αντιμετώπισης ρατσιστικών φαινομένων σε επίπεδο διαδικτύου. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε Σύμβαση για το Έγκλημα στον Κυβερνοχώρο στις 23 Νοεμβρίου 2001 μεταξύ των κρατών –μελών της Ε.Ε. και της Ε.Ε. έπειτα από άρθρο του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Ε. – της σύμβασης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο του 2001- , που αφορά την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικού και ξενοφοβικού χαρακτήρα που διαπράττονται μέσω συστημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Οι Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας (ΔΣΕ) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) κατοχυρώνουν γενικά ίση προστασία των δικαιωμάτων που αφορούν, ανεξαρτήτως ιθαγένειας. Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στη ΔΣΕ 118 σχετικά με την ισότητα μεταχείρισης στην κοινωνική ασφάλεια (1962), που ορίζει ότι κάθε κράτος-συμβαλλόμενο μέρος υποχρεώνεται να χορηγήσει στο έδαφός του στους υπηκόους οποιασδήποτε άλλης χώρας ισότητα μεταχείρισης σε ό,τι αφορά στα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλειας.

3.3.2 Η σύμβαση της Γενεύης του 1951 για την προστασία των προσφύγων (ΟΗΕ)

Στο άρθρο ΙΑ της Σύμβασης της Γενεύης, χαρακτηρίζει τον πρόσφυγα το πρόσωπο που βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειας του εξαιτίας του κινδύνου που διατρέχει η ζωή, η ελευθερία ή η προσωπική του ασφάλεια, προερχόμενου από μια κατάσταση δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων. Όσον αφορά την απασχόληση, στο τρίτο κεφάλαιο της Σύμβασης (άρθρα 17-19) προβλέπονται ειδικές προϋποθέσεις για την εργασία των προσφύγων στη χώρα υποδοχής, διακρίνοντας μεταξύ μισθωτής εργασίας (άρθρο 17), επιχειρηματικής δραστηριότητας (άρθρο 18) και ελευθέρων επαγγελμάτων (άρθρο 19). Συγκεκριμένα, ως προς την άσκηση μισθωτής εργασίας η Σύμβαση εισάγει τη ρήτρα του «μάλλον ευνοούμενου κράτους υπέρ των προσφύγων», χωρίς όμως να απαγορεύει στα κράτη υποδοχής να τους παράσχουν και το δικαίωμα της εθνικής μεταχείρισης. Συνεπώς, οι πρόσφυγες δεν ταυτίζονται με τους ημεδαπούς εργαζομένους παρά κατ' εξαίρεση (άρθρο 17 παρ. 2). Για την επιχειρηματική δραστηριότητα των προσφύγων η Σύμβαση δεν παρέχει τη ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους υπέρ των προσφύγων, αλλά αναγνωρίζει το γενικό νομικό καθεστώς των αλλοδαπών. Η ίδια ρύθμιση υιοθετήθηκε και για τα ελεύθερα επαγγέλματα. Για αυτές τις δύο κατηγορίες εργαζομένων

διατυπώνεται η προγραμματική διακήρυξη οι πρόσφυγες να έχουν κατά το δυνατόν ευνοϊκή μεταχείριση.

Η Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων οριοθετεί την έννοια του πρόσφυγα κατ' αντιδιαστολή προς την έννοια του οικονομικού μετανάστη, θεσπίζοντας ειδικό καθεστώς για την απασχόληση και την κοινωνική προστασία των προσφύγων.

Όσον αφορά την κοινωνική προστασία των προσφύγων και των αλλοδαπών γενικότερα, σαν ιδιαίτερη πληθυσμιακή ομάδα που αντιμετωπίζει αυξημένο κίνδυνο να περιέλθει σε καθεστώς κοινωνικού αποκλεισμού, η Σύμβαση της Γενεύης κατοχυρώνει στο τέταρτο κεφάλαιο μια σειρά κοινωνικών δικαιωμάτων (άρθρα 20-24). Συγκεκριμένα, το άρθρο 20 προβλέπει την ίση μεταχείριση προσφύγων και πολιτών της χώρας υποδοχής όσον αφορά τα συστήματα δελτίου που εφαρμόζονται σε περιόδους ανεπάρκειας βασικών καταναλωτικών προϊόντων. Το άρθρο 21 παρέχει στους πρόσφυγες τα ίδια δικαιώματα με αυτά που παρέχονται στους άλλους αλλοδαπούς στον τομέα της στέγασης, διατυπώνοντας την ευχή της κατά το δυνατόν ευνοϊκής μεταχείρισης. Η διάταξη αναφέρεται στην εξασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς στέγασης και στην επιδότηση ενοικίου, αποσκοπώντας στην κοινωνική ενσωμάτωση των προσφύγων. Με το άρθρο 22 προβλέπεται η ίση μεταχείριση των προσφύγων και των ημεδαπών ως προς την πρωτοβάθμια δημόσια εκπαίδευση, ενώ ως προς τις υπόλοιπες βαθμίδες δημόσιας εκπαίδευσης αναγνωρίζεται το γενικό νομικό καθεστώς των αλλοδαπών.

Επίσης, με το άρθρο 23 ρυθμίζεται η ίση μεταχείριση των προσφύγων που διαμένουν μόνιμα στις συμβαλλόμενες χώρες με τους ημεδαπούς, στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας. Όπως προκύπτει από τα πρακτικά της προπαρασκευαστικής επιτροπής της Σύμβασης, η εν λόγω διάταξη καλύπτει την πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και την χορήγηση επιδομάτων πρόνοιας, ιδίως στο πεδίο της νοσοκομειακής περίθαλψης, της συνδρομής των ατόμων με ειδικές ανάγκες, της ανεργίας και της επείγουσας ανάγκης. Προϋπόθεση των εν λόγω παροχών αποτελεί ο χαρακτηρισμός τους ως γνήσιων παροχών κοινωνικής πρόνοιας, με γνώμονα τα κριτήρια της ανάγκης και της επικουρικότητας.

Τέλος, ως προς τους όρους και τις συνθήκες εργασίας και την κοινωνική ασφάλιση προβλέπεται από το άρθρο 24 της Σύμβασης η ίση μεταχείριση των προσφύγων που διαμένουν νόμιμα στις συμβαλλόμενες χώρες με τους ημεδαπούς. Ακόμη διασφαλίζεται το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω θανάτου από εργατικό ατύχημα ή

επαγγελματική ασθένεια έστω και αν οι δικαιούχοι συγγενείς διαμένουν εκτός της χώρας όπου έγινε το ατύχημα (άρθρο 24 παρ. 2). Οι συνέπειες διμερών ή πολυμερών συμβάσεων κοινωνικής ασφάλισης επεκτείνονται και στους πρόσφυγες (άρθρο 24 παρ. 3). Η ρήτρα της ίσης μεταχείρισης των προσφύγων δεν αφορά, πάντως, δικαιώματα που προκύπτουν από ατομικές εργασιακές συμβάσεις ή μονομερείς παροχές των εργοδοτών.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε το ρόλο της παιδείας καθώς είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες και για τους αλλοδαπούς αλλά και για τους πολίτες της κάθε χώρας. Οι αλλοδαποί πρέπει να έχουν την δυνατότητα να μορφώνονται ώστε να μπορούν να κρίνουν και να μαθαίνουν τα δικαιώματά τους. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει οι ημεδαποί να γνωρίζουν την πραγματική εικόνα των αλλοδαπών και όχι να τους βλέπουν με καχυποψία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ο ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι πολύ σημαντικός και περιλαμβάνει προσπάθειες σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή σύμβαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη σχετική διεθνή νομοθεσία, και ιδίως με το άρθρο 2 της σύμβασης σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως της κατάστασης των γονέων τους, έχουν δικαίωμα βασικής εκπαίδευσης.

4.1 Η προσφορά των εκπαιδευτικών συστημάτων στη βελτίωση των γνώσεων που αφορούν την πολιτισμική ποικιλομορφία

Θεμελιώδες καθήκον των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι να προωθούν το σεβασμό όλων των προσώπων, ανεξαρτήτως της πολιτισμικής τους καταγωγής και των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων. Επιπλέον, μπορούν να συμβάλουν κατά μοναδικό τρόπο στη βελτίωση των γνώσεων όσον αφορά την ευρωπαϊκή πολιτισμική ποικιλομορφία.

Η ανάπτυξη της διδασκαλίας ιδίως της ιστορίας και των επιστημών του ανθρώπου μπορεί να εντείνει τη συνειδητοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτισμικής ποικιλομορφίας ώστε να εξαλείψει τα στερεότυπα.

4.2 Η συμβολή των εκπαιδευτικών συστημάτων στην καταπολέμηση ρατσιστικών και ξενόφοβων στάσεων.

Η πολιτική, πολιτισμική και γλωσσική πολυμέρεια που χαρακτηρίζει την Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συμβάλει στην προβολή του σεβασμού και της αξίας της διαφορετικότητας. Κατ' αυτό τον τρόπο, τόσο στους κύκλους των εκπαιδευτικών όσο και στους κοινωνικούς και πολιτικούς χώρους, η πολυμέρεια θεωρείται όλο και περισσότερο ως παράγοντας εμπλουτισμού και ως διακριτικό σημείο της Ευρώπης των πολιτών.

Εξάλλου, μέτρο της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων σε μια πλουραλιστική κοινωνία είναι και η ικανότητά τους να διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη των μαθητών και σπουδαστών τους. Συνεπώς, ένας σημαντικός στόχος ενός ποιοτικού εκπαιδευτικού συστήματος θα πρέπει να είναι η προαγωγή της ισότητας ευκαιριών.

Για το σκοπό αυτό, τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να

συνεχίσουν και να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προαγωγή μιας εκπαίδευσης με αξίες που ευνοούν στάσεις αλληλεγγύης και ανεκτικότητας καθώς και σεβασμού της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορούν να παράσχουν πολύτιμη συμβολή στην προαγωγή του σεβασμού, της ανεκτικότητας και της αλληλεγγύης έναντι ατόμων και ομάδων διαφορετικής εθνοφυλετικής ή πολιτισμικής καταγωγής ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, μέσω ενεργειών όπως οι ακόλουθες:

- χρησιμοποίηση διδακτικού υλικού (εγχειρίδια, κείμενα, οπτικοακουστικά μέσα, κ.λπ.) που να αντανακλά την πολιτισμική ποικιλομορφία της ευρωπαϊκής κοινωνίας,
- ειδικές πρωτοβουλίες ένταξης με στόχο τους μαθητές και σπουδαστές οι οποίοι λόγω της κοινωνικής τους κατάστασης μπορεί να αποτελέσουν εύφορο έδαφος για ρατσιστικές και ξενόφοβες επιρροές. Ιδιαίτερα, σε περιοχές όπου παρατηρείται πιο έντονα το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού θα πρέπει να εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα,
- ενίσχυση των τομέων εκπαίδευσης που μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση των χαρακτηριστικών μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας, όπως είναι ειδικότερα η ιστορία, οι επιστήμες του ανθρώπου και η διδασκαλία των γλωσσών,
- προαγωγή των συμπράξεων μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και μεταξύ μαθητών, με στόχο την προώθηση δραστηριοτήτων οι οποίες να αναχαιτίζουν την εξάπλωση ρατσιστικών και ξενόφοβων στάσεων.

4.3 Ο ρόλος των εκπαιδευτικών

Ο εκπαιδευτικός παίζει σημαντικότατο ρόλο για τη διαμόρφωση της στάσης των μαθητών από την νεαρή ηλικία. Οι νέες προκλήσεις που συνεπάγεται η διδασκαλία παιδιών πολύ διαφορετικών κοινωνικών και πολιτισμικών προελεύσεων απαιτεί σημαντικές επαγγελματικές προσπάθειες εκ μέρους των εκπαιδευτικών. Σε αυτό το πλαίσιο, η εκπαίδευση και η διαμόρφωση των σημερινών και των αυριανών εκπαιδευτικών αποτελεί σημαντικό πεδίο συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

Οι ανταλλαγές εμπειριών, με σκοπό την αξιοποίηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας μεταξύ διάφορων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, συμβάλλουν στη βελτίωση της συνεργασίας στην εκπαίδευση.

Ο ρόλος της διεύθυνσης των σχολείων είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την προαγωγή της αποδοχής και του σεβασμού άλλων πολιτισμών. Ωστόσο, τα σχολεία από μόνα τους δεν μπορούν να επιλύσουν τα συγκεκριμένα προβλήματα. Για το λόγο αυτό, η

συνεργασία μεταξύ των σχολείων και του περιβάλλοντός τους είναι ευκατάρτια. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, και ιδίως τα σχολεία, μπορούν να προωθήσουν τρόπους σύμπραξης αντιπροσώπων γονέων, διδασκόντων και παιδιών, πράγμα που θα βελτιώσει την ποιότητα της διδασκαλίας στις διάφορες σχολικές δραστηριότητες και θα δώσει τη δυνατότητα στα σχολεία να είναι τόπος συνάντησης οικογενειών διαφορετικών προελεύσεων.

4.4 Τι μπορούν να πράξουν τα κράτη – μέλη

Καλό θα ήταν τα κράτη μέλη:

1. να ενθαρρύνουν την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που να επιτρέπει σε όλα τα παιδιά να αξιοποιήσουν της δυνατότητές τους και να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην Κοινότητα,
2. να ενθαρρύνουν την ευελιξία των εκπαιδευτικών συστημάτων, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται σε πολύπλοκες καταστάσεις και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να προάγουν τον πλουραλισμό των σχολικών προγραμμάτων,
3. να προωθούν καινοτομίες στην εκπαίδευση και στα σχολικά προγράμματα οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη ιδεών όπως η ειρήνη, η δημοκρατία, ο σεβασμός και η ισότητα μεταξύ των πολιτισμών, η ανεκτικότητα, η συνεργασία κ.λπ., και να προάγουν την επεξεργασία διδακτικού υλικού σχεδιασμένου ώστε να διαδίδει στάσεις και αξίες που ευνοούν την κατανόηση και την ανεκτικότητα,
4. να ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των σχολείων και των τοπικών τους κοινοτήτων.

4.5 Τι πρέπει να κάνει η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη – μέλη

Η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη θα πρέπει :

1. να εκμεταλλευθεί πλήρως όλα τα κοινοτικά προγράμματα που προάγουν τις σχετικές με την εκπαίδευση και κατάρτιση πλευρές του αγώνα κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, ειδικότερα όταν ενισχύουν τις πρωτοβουλίες τοπικών κοινοτήτων, και να εξασφαλίσει τη συνοχή τους,
2. να εκμεταλλευθεί ειδικότερα τα τμήματα του προγράμματος Socrates που αφορούν τα συγκεκριμένα προβλήματα, όπως τις συμπράξεις σχολικών ιδρυμάτων, τις ανταλλαγές εμπειριών για διαπολιτισμικά θέματα και την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών,
3. να βοηθήσει στην ανταλλαγή εμπειριών μέσω της συλλογής και διάδοσης

πληροφοριών σχετικά με τη συμβολή των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και στην ένταξη ατόμων διαφορετικής εθνοφυλετικής, πολιτισμικής και θρησκευτικής προέλευσης,

4. να εξασφαλίσει την επίτευξη της κατάλληλης συνεργασίας για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στον τομέα της εκπαίδευσης μεταξύ της Κοινότητας και διεθνών οργανισμών, ιδίως του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Στη συνέχεια θα πρέπει να αναφέρουμε και τον ρόλο των ΜΜΕ όπου αποτελεί και ένα σημαντικό παράγοντα για την διαμόρφωση της εικόνας που δημιουργείται απέναντι στο διαφορετικό και το «καινούριο».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ

5.1 Γενικά

Τα κράτη – μέλη είναι ευαισθητοποιημένα σε κάποια θέματα ανθρωπισμού όμως κινούνται σε επιλεκτικές γραμμές. Η επιθυμία είναι η ΕΕ να είναι ένας οργανισμός, κέντρο, φρούριο ανοχής και φιλοξενίας. Δεν είναι όμως έτσι, διότι υπάρχει κακομεταχείριση ακόμη και ψυχολογική στους αλλοδαπούς. Οι επιθέσεις κατά μεταναστών δεν θεωρούνται πράξεις αποτροπιασμού. Οι δημοσιογράφοι δεν δίνουν την απαιτούμενη προσοχή στο θέμα. Ευθύς ρατσιστικός λόγος άλλοτε εκπέμπεται από τα Μ.Μ.Ε. ή γράφεται στα Μέσα, άλλοτε υπάρχει και πλάγιος. Έτσι ενισχύουν τις ξενοφοβικές τάσεις. Κατασκευάζουν αναπόφευκτα την εθνικότητα παραβατών ως αλλοδαπών σε περιπτώσεις που ήταν άγνωστη. Έτσι παρέμεινε ότι στην εγκληματικότητα το μεγαλύτερο ποσοστό το κατέχουν αλλοδαποί. Αυτό συνέβαλε στην καλλιέργεια φοβίας σε μεγάλα στρώματα πληθυσμού. Χωρίς τα ΜΜΕ ίσως η πραγματικότητα να είχε διαμορφωθεί διαφορετικά.

Η συνεργασία των δημοσιογράφων με τις Δυνάμεις Τάξεως συνέβαλε στην κατασκευή στερεοτύπου της παραβατικότητας του οικονομικού μετανάστη στα κράτη μέλη και όχι μόνο. Πρόσφατα καταφεύγαμε στη χρήση του όρου «καταπολέμηση», όταν αναφερόμασταν στο δάκο, τη φυλλοξήρα, τις ναρκωτικές ουσίες, την ανεργία, τον αναλφαβητισμό και τα λοιπά. Την τελευταία περίοδο σε όλα αυτά τα μνημονευθέντα δεινά, εντάσσουμε και το τρικέφαλο τέρας: ρατσισμός, ξενοφοβία, αντισημιτισμός. Θα διανύσουμε όλο τον κύκλο τού ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Τα Μέσα δεν θα φιλοτιμηθούν τελικώς, διότι θα λαμβάνουν τα ρατσιστικά μηνύματα τής κοινωνίας μας και δεν επιθυμούν να συγκρουστούν μαζί της.

Η πορεία καταπολέμησης θα είναι μακρά και βασανιστική. Ίσως δε και αβέβαιας έκβασης. Θα συναρτάται οπωσδήποτε και με τις γενικότερες οικονομικοκοινωνικές συνθήκες.

5.2 Η συμβολή των ΜΜΕ στην καταπολέμηση του φαινομένου

Θα μπορούσαν τα ΜΜΕ να συμβάλλουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας με την δημιουργία ενός σχεδίου δράσης.

Λαμβάνοντας υπόψη, τη δύναμη των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης και την ανάγκη βελτίωσης της απασχόλησης των κοινωνικών ομάδων που υφίστανται ρατσισμό, το σχέδιο έχει κύριο στόχο την καταπολέμηση των διακρίσεων, μέσω της ενεργούς συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων :

A. στα ΜΜΕ, ως εργασιακό χώρο, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις εκείνες, που θα επιτρέψουν τη δημοκρατική εκπροσώπηση στην απασχόληση των ατόμων των συγκεκριμένων ομάδων

B. στα ΜΜΕ ως φορείς διαμόρφωσης και επηρεασμού της κοινής γνώμης, για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων που δυσκολεύουν την πρόσβαση αυτών των ομάδων στην αγορά εργασίας

Η ενεργός συμμετοχή των ομάδων στόχου στη διαμόρφωση και εξέλιξη του σχεδίου εντοπίζεται:

- στη σύνθεση σωματείου. με συμμετοχή αντιπροσωπευτικών Μη κυβερνητικών οργανώσεων των ομάδων στόχου
- στην ενεργό συμμετοχή των οργανώσεων στο σχεδιασμό δράσεων, που είναι προσαρμοσμένες στα ειδικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών ομάδων που εκπροσωπούν
- στη συμμετοχή ατόμων διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων στο προσωπικό των εταίρων που έχουν συστήσει το σωματείο
- στην πρόταση πρόσληψης στελεχών από τις ομάδες στόχου στις επιχειρήσεις ΜΜΕ
- στην παραγωγή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών και σποτ – που θα μεταδίδονται από τους τηλεοπτικούς σταθμούς με τη δυναμική συμμετοχή ατόμων από τις ομάδες στόχου. Στις εκπομπές θα συμμετέχουν άτομα των ομάδων στόχου, όπου θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα ζητήματα που τους αφορούν, γνωστοποιώντας τα σε όλη την κοινωνία.
- στην υλοποίηση του διακρατικού σχεδίου, όπου θα δοθεί η δυνατότητα σε εκπροσώπους των ομάδων στόχου να έλθουν σε επαφή με αντίστοιχους εκπροσώπους των διακρατικών φορέων, έτσι ώστε να αυξηθεί η ουσιαστική ενεργοποίησή τους και ως προς τον τομέα των κοινωνικών διεκδικήσεων, αλλά και ως προς τον τομέα της απασχόλησής τους.

- Δημιουργία Επιτροπής Δομών Αντιρατσιστικής Παρέμβασης για την καταπολέμηση του ρατσισμού και σύνδεση των Δομών με ελληνικούς και διεθνείς φορείς (ΜΚΟ, γραφεία του πολίτη των Δήμων, Συνήγορος του Πολίτη κ.α.)
- Εφαρμογή του Πρότυπου Μοντέλου Λειτουργίας των ΔΑΠ και ο καθορισμός δεικτών αξιολόγησης των υπηρεσιών που προσφέρουν. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η ποιοτικότερη κι αποτελεσματικότερη λειτουργία των δομών.
- Ανάπτυξη και εφαρμογή του Equality Audit in the Media και του Κώδικα Εφαρμογής Πολιτικών ενάντια στις Διακρίσεις στα ΜΜΕ
- Πιστοποίηση Διακρατικής Εκπαίδευσης Συμβούλων στο Equality Audit in the media
- Δημιουργία ανοιχτής γραμμής τηλε-πληροφόρησης και τηλε-συμβουλευτικής για τις ομάδες στόχου
- Παραγωγή και προβολή ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών κι εντύπων, που θα λειτουργήσουν ως πιλότοι στην καταπολέμηση των διακρίσεων και θα προωθούν το σεβασμό στη διαφορετικότητα
- Διοργάνωση φεστιβάλ τηλεταινιών για την προώθηση του καλλιτεχνικού έργου των ομάδων στόχου
- Θεσμοθέτηση βραβείου εκπομπών και δημοσιογράφων που προωθούν την ισότητα και τη διαφορετικότητα .

5.3 Δράσεις και Πολιτικές προώπισης των δικαιωμάτων των Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων στα ΜΜΕ

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή είναι:

- A. Η δημιουργία ενός BLUEPRINT , ενός ολοκληρωμένου οδηγού για την προώπιση και την διατήρηση των δικαιωμάτων των Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων στα ΜΜΕ
- B. Η ανάπτυξη και εφαρμογή του EQUALITY AUDIT , ενός οδηγού ο οποίος θα περιλαμβάνει τρόπους και κανόνες σωστής και δίκαιης εκπροσώπησης όλων των κοινωνικών ομάδων στα ΜΜΕ.
- Γ. Η οργάνωση ενός Ευρωπαϊκού Συνεδρίου για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στα ΜΜΕ.

5.4 Διακρατική Εκπαίδευση

Η δράση αυτή περιλαμβάνει την συμμετοχή σε διακρατικά εργαστήρια εκπαίδευσης σε θέματα που αφορούν αντιμετώπιση φαινομένων ρατσισμού σε ΜΜΕ, αλλά και κατάρτιση σε επαγγέλματα που έχουν να κάνουν ΜΜΕ.

5.5 Ανάπτυξη και λειτουργία ενός Multimedia Network

Ανάπτυξη και την λειτουργία ενός δικτυακού τόπου, ο οποίο θα λειτουργεί σαν ένα on line αρχείο κοινοτικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ραδιοφώνων και τηλεοράσεων), αλλά και ως Intranet για την επικοινωνία των συνεργαζόμενων σωματείων.

5.6 Καμπάνιες ευαισθητοποίησης

Συμμετοχή σε Καμπάνιες Ευαισθητοποίησης ενάντια στο ρατσισμό, οι οποίες θα συνδέονται με συγκεκριμένες ημερομηνίες, όπως είναι η Παγκόσμια Ημέρα Προσφύγων (20 Ιουνίου) και η Παγκόσμια Ημέρα κατά του Ρατσισμού (21 Μαρτίου).

5.7 Έρευνα σε κοινοτικά Media Centres

Η δράση αυτή περιλαμβάνει συνεργασία, ανταλλαγές και έρευνα σε ευρωπαϊκά κέντρα που ασχολούνται με τα κοινοτικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Υποστήριξη των πληττομένων από διακρίσεις λόγω ρατσισμού στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους και την κοινωνική τους ενσωμάτωση

- Λειτουργία Δομών Αντιρατσιστικής Παρέμβασης και Δημιουργία Πρότυπου Μοντέλου Οργάνωσης και Λειτουργίας αυτών, με την ενεργό συμμετοχή των φορέων εκπροσώπων των ομάδων-στόχου.
- Ανοικτή γραμμή επικοινωνίας τηλεπληροφόρησης – τηλεσυμβουλευτικής, με στόχο την ενημέρωση, στήριξη και συμβουλευτική των ατόμων από τις ομάδες –στόχου.
- Διακρατική εκπαίδευση συμβούλων στο Equality audit.
- Προγράμματα κατάρτισης ατόμων σε επαγγέλματα ΜΜΕ Ενδυνάμωση της απασχόλησης μέσα από πρόσληψη ατόμων από τις ομάδες στόχου Δικτύωση – Intranet, δημιουργία δυναμικού ηλεκτρονικού δικτύου

Διερεύνηση, προβολή και ενίσχυση του ρόλου και των δικαιωμάτων των ξένων στην αγορά εργασίας.

- Συλλογή, αξιολόγηση και προσαρμογή υλικού σχετικά με τις διακρίσεις στα ΜΜΕ. - Μελέτη στο χώρο των εργαζομένων στα ΜΜΕ για τον τρόπο που αντιμετωπίζουν, και προβάλλουν, τις «ευπαθείς» κοινωνικές ομάδες.

- Ανάπτυξη του Equality Audit in the Media και Σύνταξη Οδηγού Εφαρμογής Πολιτικών ενάντια στις διακρίσεις στα ΜΜΕ

- Πιλοτική εφαρμογή του equality audit και του οδηγού στα ΜΜΕ που συμμετέχουν στο σχέδιο

5.8 Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των διαμορφωτών της, καθώς και κοινωνικών εταίρων και φορέων στο ζήτημα της καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας

- Δημιουργία επιμορφωτικού υλικού για εργαζόμενους στα ΜΜΕ κι εφαρμογή του.

- Σεμινάρια για την επιμόρφωση των εργαζομένων στα ΜΜΕ, με στόχο την ευαισθητοποίησή τους στον αγώνα κατά των διακρίσεων .

- Παραγωγή και προβολή τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών εκπομπών.

- Ενέργειες ευαισθητοποίησης σε μαθητές, γονείς κι εκπαιδευτικούς με σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της διαφορετικότητας.

- Οργάνωση φεστιβάλ τηλεταινιών και σεναρίου.

- Θεσμοθέτηση βραβείου εκπομπών και δημοσιογράφων.

- Εκδόσεις, δημοσιεύσεις και διανομή εντύπων καθώς επίσης παραγωγή και προβολή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σποτ .

- Ανάπτυξη ιστοσελίδας (web site) του προγράμματος με σκοπό την προβολή του σε ηλεκτρονικό περιβάλλον .

- Ενέργειες δημοσιότητας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη συμμετοχή του προγράμματος στο ετήσιο τακτικό συνέδριο της CIRCOM Regional.

Για τη διάδοση και ευρύτερη εφαρμογή των παραγόμενων προϊόντων του σχεδίου σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι εταίροι: Υπουργεία Τύπου & ΜΜΕ.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε την λειτουργία των ΜΚΟ και την βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν στην καταπολέμηση του φαινομένου του ρατσισμού και της ξеноφοβίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΚΟ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ.

6.1 Τι είναι και ποια καθήκοντα έχουν οι ΜΚΟ

Οι ΜΚΟ είναι οργανώσεις και επιτροπές μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και κοινής ωφέλειας σωματεία.

Οι ΜΚΟ έχουν ως καθήκοντα μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

- Εκπαίδευση και ενημέρωση του κοινού.
- Καταγγελίες που αφορούν διακρίσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Συμμόρφωση στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Ανάπτυξη πολιτικών και νομοθεσιών.

Η επίτευξη των στόχων γίνεται με την:

- Επίλυση υποθέσεων που αφορούν καταγγελίες για διακρίσεις ή παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υπόκεινται στους νόμους των κρατών μελών .
- Διενέργεια δημόσιων ανακρίσεων σε θέματα εθνικής σημασίας, όπως την βίαιη απομάκρυνση των παιδιών των ανιθαγενών από τις οικογένειές τους και τα δικαιώματα των παιδιών που βρίσκονται σε κέντρα κράτησης μεταναστών.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων εκπαίδευσης και πληροφοριακού υλικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα για σχολεία, τόπους εργασίας και την κοινότητα.
- Παροχή ανεξάρτητων εισηγήσεων για να βοηθηθούν τα δικαστήρια σε υποθέσεις που αφορούν αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Παροχή εισηγήσεων και βοήθειας στα Κοινοβούλια και τις Κυβερνήσεις για την ανάπτυξη νόμων, προγραμμάτων και πολιτικών.
- Ανάλυση και συντονισμός ερευνών που αφορούν θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διακρίσεων.

6.2 Ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου

Προκειμένου να πληροφορήσουν όσο το δυνατό περισσότερους ανθρώπους, οι οργανώσεις αυτές συνεργάζονται με:

- δασκάλους και μαθητές για να αναπτύξουν μαθήματα μελέτης που συνδέονται με τη διδακτέα ύλη χρησιμοποιώντας πόρους στο διαδίκτυο, σε CD-ROM και σε DVD .
- εργοδότες για να παρέχουν πληροφορίες και πόρους προκειμένου να μειωθούν οι διακρίσεις και η παρενόχληση στην εργασία.

-κοινοτικές ομάδες για να παρέχουν πληροφορίες και πόρους που να τους βοηθούν στη δουλειά τους.

-μέλη του νομικού επαγγέλματος, διεξάγοντας σεμινάρια και παρέχοντας ενημερωμένες εκδόσεις πάνω σε νομικά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

- Διοργανώνουν συνέδρια και εκδηλώσεις όπως την ετήσια τελετή απονομής μεταλλίου και βραβείων Ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Human Rights Medal and Awards ceremony).

Μέλη των οργανώσεων απασχολούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης όποτε αυτό είναι δυνατό προκειμένου να προωθούν και να αναλύουν σημαντικά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διακρίσεων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία αποτελούν δύο φαινόμενα ιδιαίτερος αρνητικά , τα οποία υπάρχουν εδώ και χρόνια. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η προσπάθεια που καταβάλλεται προκειμένου να επιτευχθεί, αν όχι η ολοκληρωτική καταπολέμηση, αλλά τουλάχιστον ο περιορισμός αυτών των φαινομένων σε κάθε κράτος. Το κατά πόσο αυτή η προσπάθεια έχει αποτέλεσμα, ή όχι, έχει να κάνει με τη δομή της κοινωνίας, το βιοτικό και οικονομικό επίπεδο και φυσικά με την διαπαιδαγώγηση των νέων ανθρώπων αφού αυτοί θα αποτελέσουν την αυριανή κοινωνία. Πέρα λοιπόν από τις προσπάθειες που καταβάλλονται, από τους διάφορους οργανισμούς και κυβερνήσεις, πρωταρχικό ρόλο πρέπει να παίζει η οικογένεια και αμέσως μετά η εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες της.

Τα δύο αυτά φαινόμενα, τόσο ο ρατσισμός όσο και η ξενοφοβία αποτελούν “δημιουργήματα” των ανθρώπων. Επομένως μόνο αν συνειδητοποιήσει το άτομο, η κοινωνία και κατ’ επέκταση το κάθε κράτος, την ευθύνη που φέρουν, ξεκινώντας από την καθημερινότητα, μόνο τότε οι προσπάθειες όλων των φορέων που προανέφερα στην μελέτη μου, θα αποδώσουν καρπούς ώστε να πάψουμε να μιλάμε για περιορισμό, αλλά για εξάλειψη του φαινομένου του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Χ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ – ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ, «ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1996
- ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ «ΔΟΜΗ» ΣΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ 2003
- Α. ΕΛΕΦΑΝΤΗ – Ε ΚΑΛΑΦΑΝΗ, «ΦΥΛΗ, ΕΘΝΟΣ, ΤΑΞΗ, ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΥΜΕΝΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΗΣ, ΑΘΗΝΑ 1991
- Ι. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ, «ΟΙ ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 2002
- Π. ΝΑΣΚΟΥ – ΠΕΡΡΑΚΗ, «ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ» ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 2000
- Ν. ΡΙΖΟΣ, «ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΕΛΛΑΔΙΚΗ» ΑΘΗΝΑ 1995
(ΑΡΘΡΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ Ε.Ε ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΥΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ)

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- Π. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗΣ, «ΑΡΘΡΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ» ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ , 7-2-2000
- Δ.ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, «ΑΡΘΡΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ» ΤΟ ΒΗΜΑ, 15-12-1999
- Α.ΤΣΕΚΕΡΗΣ «ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Η ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ» ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΥΓΗ, 14-2-2002

INTERNET

- WWW.EUROPA.GR

- WWW.ECRI.COE.INT
- WWW.EVROPAIKA.EL.ASP
- WWW.LEXUSERV.DO
- WWW.DIMITRA.GR
- WWW.OHCHR.ORG/ENGLISH/BODIES/INDEX.HTM
- WWW.UN.ORG
- WWW.EIUC.ORG
- WWW.EMAHUMANRIGHTS.ORG
- WWW.EUROPARL.EUROPA.EU
- [HTTP://EL.WIKISOURCE.ORG/WIKI](http://EL.WIKISOURCE.ORG/WIKI)
- WWW.GOOGLE.GR
- WWW.OLOIISOL.GR